48 ՏԱՐԻ ԹԻՒ 802 — ՇԱԲԱԹ — 1331 ՐԷՊԻԼ ԱՒԵՐ 20 — 1913 16 — 29 ՄԱՐՏ

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUME-I-EFKIAR
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ՏԷՐ ՅԻ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ
ՄԻՍԻ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՀԱՍՏԷՆԻՍ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՑ ՅԱՆ ՏՐՈՒԹԻՒՆ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره خانهٔ باب عالی جادهسنده نومره ۵۴

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿՆ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՐՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Գաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրչ., մէկէ աւելի դրուելիք ծանուցմանց հաւասար
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ✻ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ✻ — 10 ՓԱՐԱ

ԷՏԻՐՆԷԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

ԱՀՌԵԼԻ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

ԹՈՒՔԱԿՆԵՐԻ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐԷ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Դիւցազնական դիմադրութենէ մը ետք, որ տեւեց հինգ ամսուան մօտ, Էտիրնէ ինկաւ վերջապէս։ Երբ Հոկտ. 22ին Շիւքրի փաշա տեսաւ որ հիւսիսէն արեւմուտք և արեւելք զինքը շրջապատող կրակէ շրջանակը կը սեղմուէր, իր զինուորները մտցուց ներքին ամրոցին մէջ և օրական-գով մը յայտարարեց թէ Բլեֆիւսի փառաւոր պաշտպանութեան օրինակին պիտի հետեւի։ Շիւքրի փաշա խօսքը բռնեց և հաստատեց թէ Կապի Օսման փաշայի արժանաւոր յաջորդն է։ Ինք էր որ կազմակերպեց այնպիսի պաշտպանութիւն մը, որ պատմութեան մէջ նշանակելի պիտի մնայ ո՛չ միայն զինուորական տեսակէտով, այլ քաղաքին մէջ օրինակելի կարգապահութիւն մը տիրելուն համար։ Մինչ ամէն կողմէ ռումբերը կը տեղային։ Էտիրնէի մէջ վայրկեան մը իսկ խռովութիւն չծագեցաւ։ Շիւքրի փաշա հաւաքեց բոլոր ուտեստեղէնները և անոնց սպառումին վրայ անձամբ հսկեց այնպէս որ քաղաքին դիմադրութեան տեւողութիւնը ամէն հաշիւ խանգարեց։ Շիւքրի փաշա զինադադարէն օգտուեցաւ, պաշտպանութեան միջոցները ամրողջացնել, զէնք բռնելու կարող քաղաքացիները մարզելով և բանակին համար հաւաքել տալով պահուած բոլոր ուտեստները։

Բայց զինուորական պատմութիւնը կը հաստատէ թէ ամէնէն հզօր ամրոցներն իսկ չեն կրնար դիմանալ երկարատեւ պաշարումի մը։ Եթէ զինուորական տեսակէտով Էտիրնէի անկումը Թուրքիոյ պատմութեան մէջ փառաւոր թուական մը կը բանայ, դիւանագիտական տեսակէտով կացութիւնը բնաւ չի փոխեր։ Եւրոպայի աչքին, Էտիրնէն Յունիսէն ինկած էր արդէն, երբ տերութիւնք իրենց հաւաքական ծանուցագրին մէջ խնդրած էին Բ. Դուռնէն որ յանձնէ այդ քաղաքը։ Այդ վայրկեանէն Էտիրնէ կրնար կորսուած նկատուիլ Թուրքիոյ համար։ Եթէ պաշտպանութիւնը շարունակեց, պարզապէս օսմ. զինուորական պատիւը փրկելու համար էր։

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Էտիրնէի անկման լուրը, որ երկու օր առաջ ծանօթ էր սահմանափակ շրջանակներու մէջ, առջի օր տարածուեցաւ և բնականաբար մեծ տպաւորութիւն և խորին յուզում պատճառեց Պոլսոյ ժողովուրդին մէջ։

Քաղաքական շրջանակներու մէջ արդէն կ'սպասուէր Էտիրնէի անկումին և այն տպաւորութիւնը կը տիրէր թէ այդ անկումը ո՛և է ազդեցութիւն պիտի չընէ հաշտութեան պայմաններուն վրայ։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐԷ

Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը կ'ըսէ.— Ընդհանուր բանակցութեան ակիլ ժամայ 24ին կէս օրէն եռաբ։ Ամէն կողմ կրակ բացուեցաւ ժամը 2ին, և տեւեց մինչեւ իրիկուան ժամը 8։ Թշնամիները պատասխանեցին իրենց պաշտպանման բոլոր թնդանօթներով։ Իրիկուան ժամը 8էն ետքը հրադադարը դադարեցաւ, որպէս զի զօրքը պատրաստուէր յառաջացնել դիրքերուն վրայ յարձակելու։ Ամսոյս 24-25ի գիշերը, արեւելեան հատուածին զուգահեռականին մօտ Դուսմոդիլէն։ Միեւնոյն ժամանակ մեր դաշտային ու պաշարման թնդանօթները կրակ բացին թրքական դիրքերուն դէմ և թշնամին պատասխանեց հեռաւոր ու թնդանօթներու բուռն կրակով մը, որ ուղղուած էր մեր յառաջացեալ զօրաթեւերուն դէմ։ Արեւելեանները ասոնով դրաւեցին Դուշ Թէփէ, Մալթէփէ, Սապանճալար, Էսկի Գալլուգ Բաշճիլար և Տէմիր Գաբու յառաջացեալ դիրքերը։ 56րդ զօրագունդը յանդուգն յարձակմամբ մը ինկաւ Այվազ Պապայի ու Թաշ Թապիայի միջեւ գտնուած հիւսիսային բերդերու գօտին վրայ, ուր գերի վարուեցան 12 թնդանօթ և 300 զօրք։ Միեւնոյն ժամանակ հարաւային հատուածին զօրքը գրաւեց Բամուգ Գիրլիքն և յարձակեցաւ Թօքաթ Պայրի և Տալաւա Ճարոյի վրայ։ Սերպ 20րդ զօրագունդը գրաւեց Գաբը քէոյի հիւսիս-արեւմտեան կողմը գտնուող բլուրը։ Թիսօքի սերպ զօրաբաժինն ձախ թեւը աջակցաւ Էքմէկճի քէոյի։ Դանուբի սերպ զօրաբաժինը կռուեցաւ Բաբազ Թէփէն դրաւելու համար։ Արեւելեան հատուածի զօրքը անյողդողդ յառաջ գնաց, և տասնուհինգ ժամը 10ին յաջողցաւ մինչեւ 2 300 քայլ մօտենալ բերդերու զօրին։ Գերի վարուեցան 1000 հոգի, 6 խաչագնկեց և 21 թնդանօթ։ Իրիկունը լռեցին թրքական մէկ քանի մարակոցներ։

(Շարունակութիւնը կարդալ Բ. երես).

Արեւելեան Խորհուրդներ

ՖՈՒԶՈՒԼԻ

Գ.

Օ՛հ, եթէ կուզես գիտնալ թէ կենսունակ մարմնոն իսկ է բովանդակ արժանիքը մարգկային կենցաղին, գնա՛ հարցուր վլոով հիւանդացած, տանջուող հոգիներուն...

Օ՛հ, եթէ կուզես հասկնալ հանդիսին, փափաքին ու եռանդին անապականութիւնը համակ, գնա՛ հարցուր զայն ծաւի աչքերու սիրահար եղող սրտերուն...

Օ՛հ, չթիւնչներուդ զազանիքը ինչ դատ ուրիշին մի հարցնե երբեք։ Գազանիքներու տէր եղողը միայն կրնայ զայն հասկնալ... սիրոյ քաւն անանձնականը ի՞նչ գիտեն թէ ինչ է արցունք թափող աչքերուն մէջ թաղնուած վիշտը, չէ՞ որ մինչեւ արշալոյս քուն չտեսնող աչքերը լոկ ուտչերուն ընթացքը կրնան դիտել...

Ո՛վ գիղուհի, դիւթիչ աչքերուդ հմայքէն առնչուող դժբախտները մի անուներ...

Քու վշտէդ կրակի պէս արեցայ ու դուն հիմա չըլլայ որ վիճակս դիտիլուն հարցնես, որովհետեւ ինձի հետ եղողը միայն գիտէ այդ... արդարեւ քու զգլխիչ աչքերուդ հարցուր սիրով լեցուն տրտնջ բաժակի մը պէս կատրած ըլլալը վաղահասօրէն... ախտ՞...

Ո՛վ լուսին, ինձի բարեգամ եղողները, բոլորն ալ, օ՜հ բոլորն ալ դէմս թշնամի ըլլր այսօր... քա՛ ինձի բրածդ թշնամիս ալ չեր ըներ...։

Մարմնս համակ աչդերով ու ոտքներով ծակծկուեցաւ ուա՜ղ, «ոֆէրին» քեզի...

Սիրտս ու հոգիս հիւծեցաւ ու մաշեցաւ, պարծանք քեզի...

Ու ես հիմա կը զգամ թէ ալիսարի մէջ ապրիլս անհնար է և թէ ուա՜ղ, ի զո՜ւր, ի զո՜ւր եմ բնակութիւն հաստատեր տա մէկ օրուան կարճատեւ ճամբուն վրայ... ինդա՛ թիւն քեզի...

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԴՄԲԼԻԹԵԱՆ

ԵՐԿՈՒՆՔ

Երբ ատուն արինցայ՝ ամենաավերչի մոկտ արեւ մը իր զուարթ շառաչներուն ոսկի ցանցը կը տարածէր պատուհաններուս ապակիներուն տամիութեանը վրայ։ Եւ լսելին հետ թթենւոյն ներս մանել կ'արտորոյ գարնային զով չունչ մը։ Դրացի մանարանին գործատրաւնիները անգամ մըն ալ կ'ողջունէին նորածագ արեւը՝ լոյսի ու սէրի երգերով։ Եւ այս ատատ ուրեմն կը թրթռար իրենց կանաչի ձայնը, որովհետեւ տարեւ ճանչ ու ժպիտ կը հեղուր և ապրիլի առաւուներուն մեզի հասնիլը կը խանգնէր օդին ու բնութեան։ Պէտք էր որ երգէին քոյրերս, անխներուն ու մեքենաներուն չար մրոտը խափանելու և իրենց ազգոյն կեանքին վրայ քիչ մը քիչ անդրադառնալու համար։ Է՛հ, գ՛ուրգ ներքին ոգեւորիչ թելադրանքներէ, անգամ բնազդաբար, ի՞նչպէս չփարին անոնք սիրուն ճառագայթի մը, ի՞նչպէս չողջունեն ասուտոը, ի՞նչպէս չերգեն.

Առաւօտ լուսոյ,
Արեգակն արդար,
Ամ թ ոլոյս ծագեա...

Մանաւանդ... ուր այնքա՜ն փոքանութիւն կայ, և արգակցում, և ապաւինութիւններ կրնային նկատուիլ ուրիշ չտա մը կիներու վրայ։

Ջափաղանդ դպրուն էր ամէնին Դիմաքսանան։ Իր խոհակցութիւնը չնորհալի ու գրաւիչ բան մը ունէր իր մէջ, որ կը կարթեր խօսակիցը։ Ամենէն ծանր յանդիմանութիւնն անգամ բերանին մէջ կը դառնար խանդաղատանքի, գուրգուրանքի ու վիշտի արտայայտութիւն մը, որ կեանք էր երբեք վիրաւորել դիմացինը։

Վրայր չատ բան ժառանգած էր իր մայրէն։ Նա ունէր իր մօրը թաւ ու ծեւյնքերը, որոնք կարծես մանուար ուրուեան խնամքովը գծագրուած էին, ունէր իր մօրը թաւ, բայց քնքուշ, գրաւիչ դէմքը։ Ան որ պէս կլոր, նուրբ ու սիրուն գիծերով։ Իր մօրը նման Վրայրի հասակն ալ միջակ էր ուղիղ քանի կարճ, կարծես իր հօրը հասակը բարեխառնած էր զայն։

Վրայր ժառանգեր էր նաև իր մօրը զգայուն սիրան ու ջղուտ նկարագիրը։

Սակայն անոր ընկերքի առաջին թաղցումէն եռաց իսկ երեւցեր էր որ Վրայր ժառանգած էր իր հօրը թաւ չէկ պէսը, թէեւ իր գլխուն մազերը ուռ էին ներս կուտած իր մօրը մազերուն պէս։

Վրայր Դիմաքսան իր նախնական կրթութիւնը ստացեր էր Սամաթիոյ Ս. Սահակեան վարժարանին մէջ։ Բայց իր դպրոցական վերջին տարիները բաւական ձանձրոյթ եղեր էին իրեն համար։ Դպրոցական ներքին կեանքի մը անդրադարձեր էր իր կենդանի վրայ։

Սամա իսն ալ մէկն է Պոլսոյ այն թաղերէն ուր ամէն տարի պակաս չեն ելլար վէճերն ու անհամաձայնութիւնները ազգ. վարժարանին շուրջ, թաղական խորհուրդի, հոգաբարձութեան կամ ուսուցչական մարմնին դէմ եւն։ Դիրքի բոլոր հայ ազգ. վարժարաններու նման ամէն տարի նոր նոր ուսուցիչներ եկեր ու գացեր են այդ թաղը։ Ամէն նոր եկող ուսուցիչ կամ ուսուցչական մարմին բերեր դրեր է իր մեթոտը կամ չմեթոտը, կազմակերպելու եղանակը կամ քայքայելու միջոցը։ Եւ այդ բոլորէն բնականաբար առնուազն եղեր է հայ մանուկը, մանաւանդ «էնանֆ» միջակութեամբ դասակարգի զաւակը։

Այդպիսի ներքին անկազմակերպութեան մը երեսէն, վարժարանին մէջ տիրող անկարգութիւնը, մանաւանդ ուսուցիչներէն մէկին յայտնի հակակրութիւնը Վրայրի հանդէպ, պատճառ դարձեր էին որ զգաստանալ նոյի վարժարանն ու դասերուն վրայ։ Սկսած էր ցնծիլ դպրոցը ու հետաւ փոխիլ անէն։

Շատ անգամ ելեր Դուլի գաղտնիքը ֆ'ելլալին անոր դգուանքներն ու դատապարտանները։ Բայց ինքը չէր տիրեր այդ փափաքանքի թափանցիկ կեանքը։ Ուստանելը ծած էր արդէն իր մէջ։ Ի՛նչպէս թէ գրիչն ու դրքերը ամենէն չնչին ցաւ ու բարեր զգայնութիւնները կրնային բլոյլ իրեն համար։ Դպրոցական գրասեղաններու վրայ իսկ ձեռք անցուցեր էր ան մէկ երկու փոքրիկ վէպեր, որոնք ընթերցանութեան ճաշակն արթնցուցեր էին իր մէջ։

(ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ)

ԹԷՐԹՕՆ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի (5)

ՈՒԽՏԻ ՃԱՄԲԷՆ

ՎԷՊ՝ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ — ԳՐԵՑ՝ ԳԷՈՐԳ ՄԵՍԻՐՈՊ

Ա. ՄԱՍ
ԵՐԱԶՆԵՐ ՈՒ ՊԱՏՐԱՆՔՆԵՐ

Բ. ԳԼՈՒԽ

ԴԷՊԻ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

— Երբ որ Երուսաղէմ հասնիս և քեզի հարցնեն թէ ի՞նչ պիտի ըլլաս, պէտք է պատասխանես թէ՝ վարդապետ պիտի ըլլամ։

Այսպէս բռաւ Երուսաղէմի Պատրիարքին Պոլսոյ փոխանորդը։

— Բայց ես վարդապետ ըլլալու միտք չունիմ, պատասխանեց ազան, ինչպէս կրնամ տալ։ Ես Երուսաղէմ պիտի երթամ իմ ուսումը կատարելագործելու համար։

— Աւելորդ խօսքեր մի՛ ըներ, ասաց Եպիսկոպոսը, ես քեզի ինչ որ կը յանձնարարեմ այն պէտք է ընես։ Եկուր ձեռքս համբարձ և պատրաստուէ որ երեք օրէն ճամբայ ելնես։

Վրայր մտաւոր Սրբազանին, ձեռքը պաչաւ և դուրս ելաւ Երուսաղէմատուն։

Սամաթիոյի ոսկերիչի մը տղան էր Վրայր։ Իր ծնողքը, միջակ կարողութեան տէր, բաւական բարեկեցիկ էին։ Իր հայրը գործունեայ անձնաւոր մը եղած էր, որ թէեւ մեծ դրամագլուխ մը չունենար բայց իր արհեստին մէջ ունեցած հմտութիւնովը և ուղղամտութեամբը դիրք էր ստեղծած դիրք մը գրաւել իր արհեստակիցներուն մէջ։

Վրայրի մայրը միջակներեր ու ազնիւ ընտանիքի մը զաւակն էր, որ իր տան մէջ համակ ու արքնուն տնտեսիին մը ցոյց կուտար իր գլխին։ Աւելի կարճահասակ քան միջահասակ, թաւ գիմագնութեամբ, կլոր ու սիրուն գիծերով, ջղուտ կին մը էր ան։ Աչքերը կ'ապատարեն տպիսի ուշիմութիւն մը ու ազնուութիւն մը, որ հոգուտգիտ ասաքիս

Խորանը։ Միեւնոյն ակնառանքին լծուած կիներէն չափահասները կը խօսան իրենց տարած օրերուն ընդունայն անցքը և միւսներ՝ թարմահիներն ալ՝ իրենց ծաղիկ տարիքին վազուժամ խաթարումը կը հառաչեն։ Ու նորէն գոհ կ'ելլան անանք իրենց Առաւուծուն, հակառակ որ անկէ կը բխի —անբացատրելի հակասութիւնով...— բոլոր ցաւերն ու խիղճերը, բոլոր արցունքներն ու ժպիտները։ Ի՛նչ լուռ համակերպութիւն ճակատագրի։ Եւ Աչքերն ու Անծանօթին հետ իրենց կատարած խօսակցութիւնը իսկ ուռիպուած են մեզմէն, քանզի՝ ինչ ընել այս բազմատանեակ կիները... երկնքի մանարանաբիրզ ընտանիքը չանանգստանա՞ զատաւանցով, վերջ՝ փեսաւ անկողինները՞ մէջ...

Արե՛ւ, մեզ ալ ողջգուրէ, արե՛ւ,
մեզ ալ, ա՜հ, մեզ ալ,
Կենդանեաց մեզ ամենս ալ, արե՛ւ,
ամ՞ենս, ամ՞ենս ալ...

Շրթունքս կը հնձէ երկարգեակը դալկահար բանաստեղծին, որ ներքնայ երգերգագուսին էր Արեւին։ Կը քանանէ, կը հայեմ անոր ոսկի հմայքը ջենդանեարար՝ իր հիւանդ սիրային համար և ամենա՞ն համար. Արե՛ւ, էն անեղ բոլոր զօրութիւններուն, էն փաստաբեր բոլոր ուժերուն, բարերա՞ր, սանդամ զո՞ր, —աթիրքի հոգի՞ն։ Անդին զոր ծարանին մէջ կը չարունակուի լոյսի և սէրի երգը.

Սէր անուն Յիսուս,
Սիրով քով ճմլեա՛
Սիրտս իմ քարեղէն...

Եւ ինձի կը թուի թէ Յիսուս մեծ բարի Արեւին մէջ մարմնացած բոլոր զէնքը օրհնեցներն ու հայցողները հեռաւէն կը հաղորդէ լոյսի ու սէրի ճառագայթներով, որպէսզի անանք լուսցած ու սիրաթիթիռ ուրախ ոչրով կատարեն իրենց անցքը կեանքի ճամբուն վրայ, —յաճախ ոչքա՛ն խրատանս...

Քանի մը ընկերներով դուրս կը նետուինք քաղաքէն։ Խրատնկ ու երկարատեւ ձմեռը կարաքաղ մեզի Արեւը, սրկինքը, լեռները, ծառերը, թռչունները, ծաղիկները, առուակները, երգը, լոյսը ու սէրը... Եւ մեր սիրտերը այնքան պէտք ունին լոյսացումի, թիթեւացումի։ Հոգիս հասնիս թաղան ինք քունքաթախ քաղաքը երբ դաշտային մառախուղ մը կը ծնի չորս կողմէն, կը վազէ, կը տարածուի ամենուրեք և ու վարագոյր կը քաշէ համաշնչապատկերին վրայ։ Աչերս, որոնն կ'ուզէինք պահ մը առաջ մեր որոգայթն սարդոսեղութիւնները, Արեւը ինք ալ կը խեղդուի մայրին մէջ և իր մեծութեան վրայ առաջ կասկած մը կ'ունենանք։ Ոչինչ կարելի է նշմարել։ Ու առաւաւ արդէն անորոշ ձայներն իսկ այդ բոլորատարած մէգին մէջ կը հալին, կը մեռնին։ Ճամբան կը չփոթինք և կ'երթանք տարտամութիւնով մը, ուրիշ ճամբորդներու, դէպի մեզի ուղղուող մարդերու ձայնա ճանչ դալու, ծառերուն և մեքենաներուն դառնալու, դարաւոնարու և ճանկներու մէջ գտնելու պատահականութեան խարհնով։ Բայց պէտք է քալել, քալե՛լ։ Մէկէն ի մէկ, ծիրդ քալէ, տաք գոլորշի մը կը ժայթքէ կուտայ, կ'ալեծիի և կը խրատանայ նորէն. ա՜հ, ձի՛ մէն է որ ընելով, փանչելով կ'ասցնի կ'երթայ իր ճամբան, մութին մէջ. խնդ ինդանիին ներսակ բոլոր աչքերուն վրայ կը ծանրանայ մշուշը, և այսպէս, մշուշապատ իմացա-

Ամենայն դիպուածի ներքեւ ինքնին ինքնին զգուշանալ ինքնին ինքնին զգուշանալ։ Ինչ ինչ ինչ

Գիշերը հեռուակազօրքը քանդեց թշուառական արգելքները։ Ամսոյս 27ին, արշալոյսին, հեռուակազօրքը ասլանով դրաւեց ամրոցներուն բոլոր գիծը. Այվազ Պաշա, Այնը օղլու, Բէլթանէլիք, Գաբրա Զէյմէ, Եէլլարզ Թաղիա, Թոփ Եօլու, Գավագ և Դալլզ։ Առաւօտեան ժամը 8-ին էրզրումի ամրոցները հիւանդանոցները և պատերազմական ուրիշ շէնքեր, ու կրակի տուին քաղաքը։ մէկ քանի կէաթ։»

*** Նախարարաց խորհուրդը որոշեց տասնց ազգի ու կրօնի խարութեան, 100,000 դրանքի ոսկի և 20,000 գիրանքի ապ. շաքար և ուրիշ ս. տեսակներ զրկել։

*** Պէլիքասի մամլոյ դիւանը կը հրատարակէ հետեւեալ զեկոյցը. «Էնիրնէի հրամանատար Շիւքրի փաշա թիկնապահ մը զրկեց սերպ 20րդ զօրագունդը, յայտարարելու համար որ կը փափաքի բանակցութիւն կատարել բերդաքաղաքին անձնատուութեան համար սերպ հրամանատարին հետ։ Զօրավար Սաֆէքանովիչ պաշարող բանակին վերին հրամանատարը չընդունելով, մերժեց այս առաջարկը, և խնդիրը զեկոյց պուլիպ զօրավար Իվանովի, որ յայտարարեց թէ կ'ուզէ ինք վարել բանակցութիւնները։ Թիմօքի սերպ զօրաբաժինը գրաւեց հիւսիս—արեւմտեան հատուածին բերդերը, որոնց մէջ պաշարեալ զօրքը անձնատուր եղաւ։ Դանաբի սերպ զօրաբաժինը յառաջ գնաց և կեցուց իր յառաջապահ ջոկատները, Դարա Աղաճի մօտ գրաւեցուած կամուրջին վրայ։ և հոն գտնուող թուրք զօրքն ալ անձնատուր եղաւ։

*** «Թասֆիրը էֆէնտի» հեռեւալը կը գրէ.—Զորեքշաբթի առաւօտեան արդէն իմացեր էինք թէ Պուլկարները նոյն 48 ժամ առաջ թիմանոմագուիթիւնով մը կուսմնոր էիրնէի ամրութիւններէն մէկ քանին գրաւած էին։ Մրայն արդիւնքին կը սպասէինք և հեռատես ըլլալու համար լսութիւն պահեր էինք։ Ինչպէս պաշտօնական տեղեկագիրն ալ հաղորդեց, Իսրնէի կարեւոր ամրութիւններէն եօթը ինկած են և յետոյ Մարաշ ամրութիւնն ալ իմանալով, Էսիրնէի պաշտպանները պաշարութեան վերջին դիրն վրայ կը քաշուին։

ժամին քակէն ելած ատենները մարտիկ մը պատին ետեւ նստոր ի՛ջիրնին կը մը ուլլաբար միամիտ երգի մը կասրը։ յանկարծ ինքզինքը ժայռեց, երգը դադրեցուց, ելաւ կեցաւ, երկոլէն։ կայր էր ու կող մնեւնոյն ատեն։ ըլլալուած գիւ մը հազիւ կը ծածկէր լերկ գանկը։ զօրացած մարմինը կը դողդողէր պատատիւլու անկարող ցնցումներու ներքեւ։ և կուրքը, մազոտ բրդա վարի կուրքը մը, ազատ էնիպէն ու շապիկին պատուածքներէն իր խեղճութիւնը կը մերկեր։ էնիպալու համար՝ կանակը պատնաւաւ և երկու ձեռքերուն ափերը մատուաւ և երկու ձեռքերուն ափերը մատուփեց ցաւին վրայ։ ու իր օրը աչքերուն խոռոչները՝ ցամքած լիճերու պէս կը մնային անաչիթ։ իր մօրեղբայրի տարեկ դիրքին մէջ մնած էր կորը և քիդոնքի բաներ կը թափփէին բերանէն։ խորհեցայ թէ մեր ոսոնամոյը կամ խոսակցութիւնը զինքը զարուցեցնեն բերու, քանի մը փարայի ամենալուիներ։ Ով. բայց ա՛չ։ գիւղացի մը փոզդէն կ'անցնէր և իր ոռնամանները ձոյնը ուելի ուժով կը զարնուէր գետինին։ սոլոյատակի պէս բան մը հ՛դ միայն կար, մարդը կը մտանայ, և կայր մուրացկանին քովին անցած պահուն ուելի կ'երագէ քալլերը։ յանկարծ կեցաւ։ հանեց խոշոր քսակ մը, մէջը փնտռուելի ելաւ և փարա մը ասնելով դրաւ իրեն երկարող ափին մէջ, միւնոյն ատեն ասնանկ խօսաւ ու նշանակալից ակնարկ մը ուղղեց մեզի որ ամէն ինչ հասկցանք։ Մարդը մեզ տեսած էր և ապահովաբար ինքզինքը, իր առատձեռնութիւնը մեզի ցոյց տալու համար չնորհ մը ըրաւ ձեռուկին։ Ու անցաւ դնաց, յայտնական մարդաս և երախաւորի քաղաւածքով։ Անշուշտ գիւղին մեծ ազան էր ատիկա։ Եւ մեծ ազաները, քաղաքներուն մէջ թէ գիւղերուն, տանց ցոյցի ոչ՛նչ կ'ընեն. ողորմած են, եկեղեցաբեր են, դպրոցասէր են։ ազգասէր են պայմանով մը,— պէտք է տեսնես ըրածնին ու մնաստ ու գալես շոյես դիրենք։ Ա՛ւ դարձ՛ին պզձիկ փեթաքնութիւն ասիկա՝ իրենց կատարած մեծագործութիւններուն համար։ Եւ որքա՜ն հանճարութիւն։ Ա՜հ, առաքինութիւնը անգամ երբ ինքզինքը կը ցուցադրէ՝ կ'ինայ ոտիքեր, իրա՛ւ որ։

Գիւղէն ասոր վայրկեան հեռաւն իր ընթացքը կը հոլովէ Ս... գեղը։ ճամբայ կ'ինանք դայն տեսնելու համար։ կ'անցնինք լարձան հողէ արահեռներէ և կը հասնինք գեղին եղերքը։ հանդարտ ընթացք մը, ա՛նպէս։ ինչպէս խաղաղ լճակ մը, բայց ի՜նչ լճակ։ իր ջուրերուն պղտորութիւնը կը յայտնէ թէ, հոսանքը իր խարքերէն վժալով, ոսնալով խիճերը ծեծելով. ափերը քերելով,— յատակը ուելի ու ուելի խարտնելով կը վազէ, կը թաւալի։ Ամբողջ կեանք մը կ'ելայ հոն, գեղին տներուն մէջ, մանաւանդ հիմա, երբ արտասովոր ձմեռուան մը հոսանքներուն վրայ դիզած ձիւները կը սկսին հալիլ և սահանքներով, լեռներու ձորերով, ջրվէժներով, յուձանքներով կը խուժեն դարվար՝ գետը։ Վախ կայ որ գետը կը յորդի անբնական զանելով այդ բնական լայն ակօսը՝ լեռներու արցունքին ուխտնահաւաքին։ Ու այն ատեն գետը իր բազուկները պիտի տարածէ ամենուրիք՝ դիւղերը, քաղաքը, արտերը, պարկերները՝ արնամաքելով բոլոր թանմերն ու պատաւարները, և իր հեղուկ համբոյրին տակ պիտի տարէ տաներն իրենց հիմերէն, պիտի ուրէ ցանքը դաշտերուն, պիտի քանդէ մատղաստանները, պիտի դողդոջեցնէ հատարմատ ծառերը։ Ա՜հ, ա՛ւելի թէ բարոյական գետ մը յարդեր և իր ջուրերուն մաքրութիւնը մէջ լուսը ցողուելու բոլոր նեռարտութիւնները, բոլոր ագիտութիւնները, բոլոր չարութիւնները, որոնք մարդուն հոգին կը խարանեն...

Իրիկուն։ Վերադարձ։ Արագ արագ կ'ուզենք քայլերիս դէպի քաղաք, որ դարձեալ հարթութիւնը վրայ ցրուուն, և գիւղերամուտ կիրամարիս մէջ պարբերաբար՝ չդգացողներ ինքզինքը։ Վերը՝ ոսպնեցուած երկինքին վրայ լուսնկան իր ներմակ եղիւրը կը չարտէ։ Շուրջ բաւական ցանքած է ցորեկուան տրեւէն։ Եւ հոն մարդերու խայտաբղէտ ոստանում մը կայ։ Մեծ մասը գիւղացիներ են որ առաւարի և ալիքաւորեան համար քաղաք իջած են։ Ու կը վերադառնան հոգնած հիմա։ Հայ, Թուրք, Թաթար, Չերքէզ։ Բոլորն ալ ալիքաւոր մարդեր։ կ'անցնին, կ'երթան խօսելով, վիճելով։ Օրուան չանհրնին կամ վնասին տիրող ծիւրն է իրենց։ Ոմանք խօսակցութեան բանաւորուած են, ոմանք ալ զրաւանքներ ունին։ Եւ բոլորը եռանդուն ու անվերապահ չեչա մը կը դնեն իրենց բառերուն ու յարձագութիւններուն մէջ։ Կեանքին մասնիկ մը։ Ինքնուրոյ, մասնում մը կը ծառանայ միւսին մէջ։ Սիրը արդիւնք այս խաղաղութիւնը այդ ալյոցեղ մարդերուն հոգին խորը պիտի հանդի, ու ընդհանրանայ տա պատան տիրող հանդարտութիւնը։ Ամբոխը ոչ՛ որ արդիւնք պիտի դարձի փ.խարձ կամ հանգամանով նայէլ մէկդմկու և անուան համարձակութիւնը պիտի թաքաւորէ սիրտերու վրայ։ Ու ոչ՛ որ արդիւնք մասնորական զարթնանք մը պիտի ցնցէ, պիտի փոփոխէ մարդու ոչ ու պիտի խրէ զանոնք եղբայրաբեան ներքեւ դրօշակին տակ։ Ուր՝ Նոյնը դարձի մարդուն էութիւնը նեարդ առնարդ կրծելէ, ուր՝ մարդը մարդուն զայրը ըլալէ ջանք, ուր՝ Այլասերութիւնը զեկավարէ բոլոր ցեղերը, և ուր՝ ոչ՛ ուսաղին մէջ մկրատուն ամէն ալ...։

Ճամբուն շերտաւորումներն մէկուն քով, դաղատի մը վրայ, քանանեաս բարամեղամ ընտանիք մը վանդրած է, վրանը ամբողջ մասի մէջ կը ուսնայ, երիկ մարդերն ու կիները, մանկերն ու աղջիկները, բոլորն ալ ոչ այնքան սարբեր իրարմէ՝ թէ կերպարանքով և թէ զգեստաւորումով, վրանին առջեւն են ցիրուցան, ոմանք նստակ, ոմանք սաքի վրայ և շաբերը կը խաղան իրարու հետ, ու խալ ազմակ մը կը լեցնէ այդ մթնոլորտը։ Մանչերը մանատանդ, արքուն ու ուշայտ, կը ցատկեն, կը կռուին, կը պօռան, կը գոռան։ Եւ ամենուն ալ շարժումներուն մէջ կը նշմարուի վայրենաբեան ցայտուն յատկանիշներ։ Ցայտի է որ այս կեանին վրայ ամրդրգանալու և դայն քոզարկելու մտահոգութիւնը չունին բնաւ։ Անկեղծութիւն մը որ կրնայ չինեցնել քաղաքակիրթ ոսկաւոր մարդերէն շատերը, որոնք գիտակցաբար կանակեալ նեարքիր մը պատցնելով մեկեալ՝ ինքզինքնին ալ չեն խնայեր նոքին բարձր, չատ քաջար երեւնալու...։ Ցանկարծ, չարաճիները կը թռուին մեծերուն վրայ և իրենց ՀՂԱՒ ձեռքերով ամենց օդիքնին կը քաշեն, ամանց գլուխին, ամանց գօտին, և այս քմահաճ գիրկնդրաստնումին մէջ մարդկային մարմինները պահ մը չփոթուած կը մնան։ Բայց բոլորն ալ ուրախ են, կը ենդան բերանին լայն լայն բացած, աչքերնին կարմրածիր և արցունքաց, վայրագ բացագանչութիւններով։ Ուրախ են։ Ուրախ է նոյնպէս էշը, որ անանձ ու անհոգտ՝ ոնկիւն մը կեցած, մեծարց ու զարմացկոտ աչքերով այս պատկերը կը դիտէ։ Ինչո՞ւ ուրախ չըլլայ, չէ՞ որ ինքն ալ այդ ենասանիքին մէկ անդամն է...։

Ու կը խորհիմ հիմա, ասասն համբայ եկած ելինք լեցուն, կարօտ ոսկենչալի արեւին, կապոյտ երկինքի, չքեղ լեռներու, ամբարձակէշ ծառերու, քնքուշ թռչուններու, բազմերանգ ծաղիկներու, հեղգնիցաց ասուակներու, երգի, լոյսի ու սէրի, որոնք լեցնէին մեր հոգին, օրօրէին, անուշցնէին, բարձրացնէին, խանդավառէին...։ Բայց ամբողջ օր մը թափառեցանք զուր յոյներու ասած ի՛ջքնքնքին։ Աբեր ամ զոր էր, երկինքը գորշ, լեռները հնոտ ու մութ էին, ծառերը՝ ցանցառ ու մերկ, թռչունները՝ ամրոյ, ծաղիկները անոի, ասուակները՝ վայրենի, երգէ դադրած, լոյսը՝ անժպիտ, ոչ՛ բացակայ...։ Անանուն ծաղիկի մը ցօղունը իր ժպիտը չէր խաղցներ օդին մէջ, թռչասաչ մեղու մը զայրի վարդերուն սիրաբ չէր ծներ, հովը չէր ուտեր, մշակին ձեռքը արօրը չէր շարժեր, քանը չէր պատանի հոգին կուրծքը, ոչ՛ասուրեան երգը չէր ծածաներ դաշտերուն վրայ, նոխիրը չէր մանաշներ ծեր ծառերու շուքին ներքեւ, օձ մը չէր ողող քանեցու ծերպերէն, մկնիկ մը չէր ցատկեր մացառէ մացառ, ճանճ մը չէր ըզզար թեթեւաթիռ...

Օ՜, բանաւորներդ, ճամբան, մրջիւնը, ձին, լանը, ցեխը, տիրացուն, գարագը, նկեղեցին, մենն ազան, գեղը, ամբարները, բաշարները, նը...։

Տխմ՛ար, ա՛խմ՛ար։

Բայց բնութիւնը իր երկունքը կ'ապրի...։

Արփենի իւրաքանչիւր ցոլք կեանքի սաղմ մը կը ցեղուցանէ։

Բիւրաւոր գոյութիւններ՝ բուսական, տարերային ու կենդանական՝ կը խլրտին մայր բնութեան արգասաւոր ծոցին մէջ։

Ու ես՝ կարօտ կորդքիս և ոչ՛ անհուն ծնդաբերութեան ակնդէ՝ գեղեցիկ կեանքերու յանուամին կ'երգեմ...։

ՄԵԼՔՈՆ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

Զարեքշաբթի իրիկուն ռեզեկացիր էնկ որ Էսիրնէի մէջ քնաս պարար չէ մնացեր և պաշարուած գիւղերուն էն չառելը մնաց ըլալով ամրութիւններուն մէջ թշնամին դիմադրող զինուորական ոյժերը չատ նուազեր և մէկ քանի ամրութիւններ բոլորովին ամայացած են եղեր։

Լանանէն ասլի գիւղը եկած հեռագիրները կ'ըսէին թէ Շիւքրի բէյ, որ պաշտպանութեան ամենավերջին միջոցները ոսպառած էր, թշնամին քաղաքէն ներս չմցնելու համար իր զինուորները պաշտպանութեան վերջին դիրն վրայ հաւաքելով մէկ կողմն իր բոլոր ոյժով կրակ կը բանար թշնամիին վրայ, իսկ միւս կողմէն էսիրնէի ամբողջ ժողովուրդը Դարաղաճ փոխադրելով քաղաքը աւերակ վիճակի մէջ թշնամիին յանձնելու համար հինգ վեց կէսերէ դայն կրակի առաւ և վերջին վարկեանները ալ ամրութիւնները թնդանօթները քաղաքին վրայ ուղղելով մզկիթները, եկեղեցիները և ուրիշ մեծ շէնքերը քանդեց ու ամբողջ էսիրնէն հողին հաւասար դարձուց։

Այս մասին պաշտօնական տեղեկութիւնները կը պակսին։ արդէն չորեքշաբթի օր ժամը ութէն սկսեալ անթել հեռագրի հաղորդակցութիւնները դադրած են։

«Թանին» կը գրէ. «Էսիրնէի անկումը, այսինքն այն պահպարզրին որ բարձր կը բանէր Օսմ. բանակին պարիւը հինգ ամիսէ իվեր, երեկ խորունկ ուշի մը մատնց Պոլսոյ ժողովուրդը։ Այս դէպքը անակնկալ մը չէր։ Մէկ քանի օրէ ի վեր յայտնի էր թէ Պուլկարները չատ յառաջացեր էին դեպի բերդաքաղաքը, և մինչ դէպ վրայ կը յարձակէին իրենց բոլոր ոյժերով, և ասոմբ կը տեղացնէին հրամատար Շիւքրի փաշա անթել հեռագրով տեղեկագիր մը ղրկած էր Պոլիս, Պատերազմ. նախարարութեան, ուր հեռեւեալ կերպով կը նկարագրէր քերդաքաղաքին վիճակը։

Շիւքրի փաշա իր վերջին հեռագրին մէջ հեռեւեալը կ'ըսէր։

«Թշնամին կատաղի յարձակում մը գործեց։ Անանց ճակատամարտ մը սկսաւ։ Ելաբ չմ կրնար գուշակել։ Բայց եթէ թշնամին յաղթական ելլէ, օգը հանել պիտի տամ բոլոր բերդերը։ Պիտի չքաշիմ նաեւ քանդելու ազատին ու էքօնոմական մեծ հատուածները, դանոնք կոխկռել չատալու համար պիտի տաքերու։ Այժմէն քանդել կուտամ անթել հեռագրի կայանը։ Եթէ թշնամին յաղթական ելլէ, ա՛լ թէ քաղաք մը պիտի մնայ, այլ աւերակներու մէջ։»

Ներսպական աղբիւրէ լուրեր դժբախտաբար կը հաստատեն Շիւքրի փաշայի զուշակութիւնը։ Էսիրնէի հերոս պաշտպանը Պուլկարներուն քաղաք մտնելն առաջ օդը հանեց բոլոր ամրոցները և բոլոր զէնոնները։ Որքան ալ ծանր ըլլայ էսիրնէի անկումը, անկեա չի կրնար մթագնել մեր ազգային հպարտութիւնը։ Էդդհակառակը, էսիրնէ կատարեց իրեն վրայ եկած բոլոր պարտականութիւնը, և արժանացաւ Պատմութեան յաջանական գովեստին։ Էսիրնէ ինկաւ պաշարուելէն ետքը 151 օր հետը։ Այսքան երկար պաշարում խիստ հազուադիպ է Պատմութեան մէջ։ Էսիրնէ ընդդիմադրեցաւ պաշտ հասցուցեր է Պատմութեան մէջ։ Էսիրնէ ինքզինքը ազատ ազատ է՛ թէ երկար պաշարման մը դիմադրելու, այլ պուլկար բանակը կեղնելու առ առաւելն երկու ամիս։ Բայց հերոս պահապանը, ինչպես ըսինք վերը, դիմացաւ հինգ ամիս։ Անանց որ կը կարծեն թէ էսիրնէի անկումը պիտի փոխէ մեր զինուորական կացութիւնը, կը սխալին։ Թշնամին ետ մղելու մը կամքը ամէն ժամանակէ աւելի մեծ է այժմ։ Օսմ. բանակը ըստ չէ իր վերջին խօսքը։ Սերպ և պուլկար զինուորական պայմանագրութեան համաձայն Սերպերոյ զորամասերուն էսիրնէի ծանցութիւնը վերջ պիտի դանէ էսիրնէի անկումէն ետքը։ Հետեւաբար պուլկար բանակը ապագային պիտի զրկուի Սերբական օժանդակութենէն, որ եղաւ մինչ իրենց յաջողութեան պատճառներէն։ Պատերազմը ամենը՝ ամենաձան յոգնած է շարաշ բանակը՝ ամենաձան յոգնած է որ՝ օգտակար չի կրնար ըլալ։ Դալով Զաթալջայի բանակին, անիկա պատրաստ է փրկելու պարիւը թէ՛ էսիրնէի և թէ՛ Օսմանցիներու, ու վրեժ լուծելու։ Ամենէն առաջ ամենակ ցոյց պիտի տայ իր զինուորական արժէքը։ Անգամ մը եւս երկնելով որ էսիրնէի անկումը ընաւ չի կրնար վնասել մեր ուսանդին, թարգմանը եղած կ'ըսանք վարէն շրջանակներուն։

Շիւքրի փաշայի զրկած վերջին հեռագրէն յետոյ Բ. Դրան ոչ է հեռագրէն մը չի եկաւ։ Միայն օտար աղբիւրներէ հասած բաղմաթիւ հեռագիրներ կը հաստատեն թէ Պուլկարները իրենց բոլոր ոյժերովը երկու օր շարունակ գրան են ասուր էսիրնէի վրայ և ասիրնաւոր յարձակումներով նոյն ամրութիւններէն մէկ քանին և յետոյ մնացեալ մասը գրաւեր են։ Շիւքրի փաշա վաստրարը կրակի առաջ օդ հանած և էսիրնէն ծայրէ ի ծայր թնդանոթի բանելով տարդին քաղաքին միայն ասնրակ մասը կոյս մը ձեր է թշնամիին ձեռքը։ Ամրութիւններն ու թնդանոթները անդրեցեալի վիճակի է վերածեր։

Բազմաթիւ աղբիւրներ եկան հաստատիներ կը հաստատեն թէ Շիւքրի փաշա ամբողջ քաղաքը զանազան կէտերէ կրակի առած է ու ծուխի տակերը մինչեւ երկինք կը բարձրանան։

Շիւքրի փաշայի և իր ընկերներուն մասին ոչ է տարոյ լուր չկայ։ Հինգշաբթի օր Էյֆելի աշտարակին, որ ամէն կէս գիշերէ ետք ուշարկի բոլոր ծայրերուն լուր կը հաղորդէ, Պոլսոյ նաւահանգիստը գտնուող «Լէոն Կամպէթթա» մարտանաւին եկած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ մինչեւ ասլի գիշեր էսիրնէի փողոցներուն մէջ Պուլկար և Թուրք զինուորները սուրի ոսուրի կը կռուէին։ Ուրիշ ազբիւրէ մը տարացուած անդեղութիւններու համեմատ Պուլկարները ամրութիւններն ամենէն յետոյ ինքնէն իրենց ոյժով կորդը ժողովրդէն իրենց հանդիպած մարդը ոսրնով կ'սպաննեն եղեր։

Դալնեալ օտար աղբիւրներէ կը հաղորդուի թէ Շիւքրի փաշա վերջին վայրկեանին բոլորովին յոյսը կորսուցեալ էր պատերազմ հետ կը քաշուի վատրդի մթնոլորտին մէջ և կրակի տալով դայն ամենասան կ'ելլայ։ Սակայն ասիկա հաստատուած ոչ է լսեր չհասաւ տակաւին։ Միդտամ կ'ըսէ թէ այս մասին քննութիւն կատարելով ստուգելենք այդ լուրերուն ճշմարիտը։

ՇԻԽԻՐԻ ՓԱՇԱՅԻ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շիւքրի Փաշա 1880 ին չրջանաւարտ եկած է Պոլսոյ Զինուորական վարժարանէն։ Դպրոցը աւարտելէն անմիջապէս յետոյ թնդանօթաձգութեան և փամբոերէնի դասատու կը կարգուի, 1882 ին Հարիւրապետ կ'ելլայ։

Շիւքրի Փաշա Դերմանիա զրկուող սպաներու ասանի խումբին մէջ էր։ 1883 յունիսին Դերմանիա կ'երթայ և չորս տարի չափ մնալէ յետոյ 1887 ին կը վերադառնայ։ Շիւքրի փաշա իր վերադարձէն անմիջապէս վերջ Հաւարապետութեան ասաիճանին բարձրացաւ և Պոլսոյ Ա. և Բ. զօրագունդերուն մարդի կարգուեցաւ։ Միևնոյն ատեն Միւհենդիսխանէի մէջ դասատուութիւն կ'ընէր։

1888 ին Տեղեալ և 1889 ին Դնդապետութեան բարձրացաւ։ Շիւքրի փաշա Դնդապետ եղած միջոցին կայսերական իրատեսով բանակին վերակազմութեան յանձնաժողովին հետ 5 րդ. և 6 րդ. զօրաբանակները պիտի այցելեր ոսկոյն ի վերջոյ Սալիմանը հրամայեց որ Պոլիս մնա։ 1891 ին Մերլիվայութեան բարձրացաւ և յետոյ 1893ին Բ. Զօրաբանակին Թնդանօթաձիգ զինուորներու քննիչ անուանուեցաւ։

Շիւքրի փաշա յետոյ եղաւ Ֆէրիզ և 1903 ին Էսիրնէի զօրաբանակին ընդ. քննիչ անուանուեցաւ։ Յետոյ Դ. Զօրաբանակին Հրամանատար եղաւ։ 1908 Յուլիս 7 ին Մուշիրութեան բարձրանալով Գ. Զօրաբանակին հրամանատարի և զգեստի մարբանոցներուն ընդ. քննիչ անուանուեցաւ։ 1908 օգոստ. 10 ին յետոյ պաշտօնէն հրաժարեցաւ։ Զինուորական ասաիճաններու վերաբերութեան միջոցին Շիւքրի փաշայի ասաիճանը իլաւ Ֆէրիզութեան և 1909 ին Հրամանատար անուանուեցաւ Տարտանելի նեղուցին։ Պատերազմին առթիւ Հրամանատար եղաւ Էսիրնէի ամրութիւններուն և իր մասնացած վերջին անձնուէր ծառայութիւններուն համար բարձրացաւ Ա. Ֆերիզութեան և Դաքի Տիզոզոր ասացաւ։ Ունէր Ա. Մեճիտիյէ Իմթիյազ, Պուլկարական Բ. կարգի Ազգանամար և Բրեւեթոյ Թագաւորական Բ. կարգի Պատուանշանները։

Թիւնը քիչ մը ասելի վարօք է ծանօթը քին վրայ, Վալոնա։ Անոր պատճառ Իսմայիլ Բէյլալի կողմէ նէր գանուող իր զաւակներէն մէկուն ուղղուած նամակ մը երեսուն երկու օրէն միայն կրցաւ հասնիլ։

Այս ժողովուրդը Եւրոպայի մէջ անցած դարձածին ոչ՛նչ գիտէ, ինչպէս որ Եւրոպա ալ անոր մէջ անցած դարձածը չի գիտեր։

1908էն 1913, ան է որ ցնցեց ամբողջ Թուրքիան։ Ան է որ անցեալ տարի Օգոստ. ամսուն ասային անգամ Սկիւպտաս, ան է որ առաջին սարսափը զարկեց Կ. Պոլիս։

Հիմա այս ժողովուրդը լուռ է։

Բայց Թրիւոթէի մէջ ինքի կը պատմին թէ թէ Ալպանիոյեր առ այժմ հարիւր ֆր. դին վճարելով կը սասան հրացան զոր մաքանենգող չղջնեաներ կը քարնն իրենց։

Ուստի զարմանալու չէ երբ Ալպանիա իրեն վրայ խօսցնէ գաղանն։

Հիմա Տուրացցо ասերակ մը դարձած է, 300,000 բնակիչներէն տասը հարիւր 7,000 մնացած է։ Ասերակները ամբողջ կը բաղկանան քարերէ, մոլոյիներէ, դամբարաններէ։ Ցունասան, Համ, Բիւզանդիոն, Վենետիկ անցած են անկեց։

Հապա Ալանիոյը։ Անանց հոս վերադարձը, այս ծովուն եղերքը, վեց դար վերջ։ Հոս Բոմանիկրան երեքարիւրամեակին յաղթական ասոնը, ան դարաշրջան մը պատմութեան մէջ։

Թղթալ այս քաղաքը վայրը տարբերամի մը վրայ, Սերպերու սիրը ոդին բզկի պիտի ելայ ասով։ Պիտի համակերպի արդեօք։

ՏԷՐՔՈՍԻ ԵՒ ԶԱԹԱԼՃԱՅԻ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

Երեք օրէ ի վեր բան կսխներ տեղի կ'ունենան Տէրքոսի կողմը. օսմ. և պուլկար յառաջապահներուն միջեւ, և քանիցս թնդանօթաձգութեան ձայն լսուեցաւ։ Սեւ ծով գտնուող մարտանաւերէն թնդանօթներով օժանդակեցին օսմ. զօրքին։ Կռիւներուն երկայն ճիշդ չունի կայ։ Պուլկարները ասլի օր սկսեալ սեղմեցին Զաթալճայի ամրութիւնները, և Պոլիս եկած բարձրաստիճան պաշտ մը, կ'ըսէ վա Թիւրքիոյ, բարձրակապտ հերքաց այն լուրը թէ Պուլկարները ամրոց մը գրաւեր են։ Օսմանեան ձայն թեւ եղեր ատաս յարձակողական մասնաՓոլիքրաթիայի կողմէն, և Լանանքլօ մտ զպալի կորուստի մասնց Պուլկարները։ Օսմանեան ալ թեւը ձեռնարկեց պաշարողական չարժումի մը, իսկ կեդրոնը կը մնար իր դիրքին վրայ։ Օսմ. մարտանաւերը կը ամրակոծէին Պիրատատ և Տէրքոսի կողմը գտնուող Պուլկարական դիրքերը։ Օսմ. երկու օգնական սաւառնանաւ Զաթալճայի պուլկար բանակատեղին վրայ։ Թուրք թերթերու տեղեկութիւններուն կ'ելեւի թէ Զաթալճայի վրայ յարձակող պուլկար զորքը կը բաղկանայ երեք զօրաբաժինէ, իսկ մէկ զօրաբաժին պահեստի կը մնայ։ «Թանին» կը հերքէ այն լուրը թէ օսմ. բանակը Զաթալճայի մէջ պարտութիւն կրած է, և թէ կասարարութիւնը հրամայեր է Այ Սթէֆանոն ու Մարիգիզը պարպուլ։

*** Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը կ'ըսէ. «Պուլկար յառաջապահ զօրամասերը Զաթալճայի մէջ յաջողական սկսան Թուրք բանակին դէմ, Էսիրնէի ասլիս գանուող բանակին հետ միևնոյն ժամանակ։ Յարձակողական չարժումը սեւեց ասաս 24ին, 25ին և 26ին։ Տեսնուեցաւ որ Թուրքերը հեռավարգոց հինգ զօրաբաժինով և հեծելազորաց մէկ կիսաբաժինով գործին պուլկար յառաջապահներուն դէմ։ Մարտերուն տարմիրն օսմանական զօրքերուն ամենաբարձրաստիճան զինուորականներ։ Պուլկարները ամենաբարձրաստիճան զինուորականներ։ Պուլկարները ամենաբարձրաստիճան զինուորականներ։ Պուլկարները

այնպէս որ անհրաժեշտ եղած էր խիստ գոտ մը տալ ապատամբներուն։ Ասքարներուն և Իտալացիներուն կրած ծանր կորուստները ցոյց կուտան թէ հակառամարտը խիստ լուրջ եղած է։ Իտալցի հրամատարը մտադիր է ուժգնութեամբ յարձակիլ դարձեալ Պարաւնիի դէմ, անոր տեղւոյն դիմադրութեան վառարանը մարելու առթիւ։

ՇԷՆԲԻՆԻ ՆԱԽԱՀԱՆԴԻՍԸ ԲԱՆԴՈՒԱԾ

Հռոմէն Մարտ 27 թիւով «Օսմանիէյէ Լայտի» ազգուած մանուսոր հետագրի մէջ կը կարդանք.

«Պրինգիպէն կը հեռագրուի «Թրիպունայի թէ «Համիտէ» ամբաստանեց և ամբողջովին քանդեց Շէնբրինի նաւատանգիստը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բ. Դուռը պաշտօնական կը յայտարարէ թէ պատերազմական ռազմական ապրանք պիտի նկատուին բոլոր այն ուտեստները և յարդերը, որոնք Սարեսի նավամատոյցին եղերքը և Զաթալճայի գիրին վրայ պիտի հանուին պալքանեան պատերազմէ առաջուան գնագրերուն համար։

ՊՈԼՍՈՅ ԱՆԴՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ներքին գործոց նախարարը, զինուորական կառավարիչ Ճէմալ պէյ և ռազմակամուրջեան ընդհանուր տնօրէն Ազմի պէյ Վարչական Մահիսա Շէվկէթի փաշայի հետ խորհրդակցեցան անդորրութեան պահպանման համար ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին։

ՁԱՐԱՄԻՏ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

«Թասվիրը» եթերեալ կ'ըսէ թէ Զաթալճայի գծին վրայ Տէրկոսի կողմը գտնուող ամրութեան մը Պուլկարներու կողմէ գրաւուած ըլլալու մասին չարամիտ զրոյցներ կը շրջին, ոչցի քաջարձակապէս անհիմն ըլլալը հաստատելէն մեր կատարած քննութիւններէն յետոյ և կը յանձնարարենք որ կարեւորութիւն չտրուի այս տեսակ չարամիտ տարածութիւններու, կ'ըսէ թերթը։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԳՅՈՒԱՏԱՂ

Վիեննա, 27 Մարտ.— Հեռնաս լրագրանակէ կը յայտարարուի որ եթէ Գարբաաղ Շեքտ այի դէմ թշնամի թիւնները չդադրեցնէ, Աւստրիա զինուորական պիտի միջամտէ, Եւրոպայի կողմէ արտօնուելի թէ ոչ։

Մ. ԻԶՎՈԼՍԿԻ

• Բեթերսպուրգ, 27 Մարտ.— «Նովոյէ Վրէմիա» կը ծանուցանէ թէ Մ. Իզվոլսքի Լոնտոնի դեսպան պիտի անուանուի։

ՍԸՐ Է. ԿՐԷՑԻ ՃԱՌԸ

Բարլիզ, 27 Մարտ.— «Թան» կը քննադատէ Սըր Է. Կրէյի ճառը, որ հոմանայն չի գաներ յարձակմանէրուն և պարտութիւններուն արիւթեան։ «Թան»ը յոյս կը յայտնէ թէ հաղորդութիւնը մասամբ է և դաշնակիցները իրենց յաջակցութիւնները պիտի չափատորեն։

ՊԱՐԹՈՒԻ ԴԱՀԼԻՃԸ

Բարլիզ, 27 Մարտ.— Պարթուի դանլեին կ'ամբեթեան և քաղաքին ծրագրին վրայ հարցապատասխանները եռ առնուած ըլլալով կը կարծուի թէ նոր դէպքը մինչեւ արձակուրդի վերջ ընդդիմութիւն պիտի չգտնէ։ Մ. Պարթու իշխանութեան գլուխ պիտի մնայ ուրեմն և գինուորական ծրագիրներուն քննարկումը պիտի ապահովի։

ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՇՈՒՐՋ

Վիեննա, 27 Մարտ.— Պելգրատի և Զէթինէի եռա դեսպանները իրենց կառավարութենէն տակաւին հրամանգ ստացած ըլլալով թշնամիներու դադարումը պահանջելու համար, անկարելի կը մնայ մի մը կը տիրէ պաշտօնական շրջանակներու մէջ։

ՊԵՐԼԻՆԻ ԴԱՆՆԱԳԻՐԸ

ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԲԵՆՈՒԻ

Վիեննա, 27 Մարտ.— «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ» կը ծանուցանէ թէ Լոնտոնի դեսպաններու ժողովը Սերբական դեսպան Նոմարուրի պիտի վերադառնայ և Պուլկարիոյ դաշնակիցը պիտի վերջանէ։

ԴԵՍՊԱՆՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

Լոնտոն, 27 Մարտ.— Դեսպաններու ժողովը որոշեց քննիչը ոչ ծանուցգրէն, որ սերբերէնց կողմէ հաստատուած պիտի զրկուի Զէթինէի և Պելկրատի կառավարութիւններու, Ալպանիոյն անմիջապէս հաստատելու համար ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին։

ԱԿԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

Հռոմ, 27 Մարտ.— Ալպանական քոմիթէն Ապրլ 15ը համար նրատ հրաւիրեց Ալպանական համաժողովը, ազգ. բարեւանքներու պաշտպանութեան համար։ Համաժողովը, որ հոգոր մէջ պիտի գումարուի, պիտի տեւէ 6 օր։

ՊԼԵՇԻԿՈՒՆ Անարենան Աղուսի Գ. Դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս շաբաթ գիշեր (16)29 Մարտ ժամը 8ին։ Դասախօսն է Տօքթ. Պլենէն։ Թ՝ «Ի լեհերութիւն» Մ. ազգը։

ՍԿԻՏԱՐ Իսմաիլի թատրոնին մէջ Բաթէ եղբարց ընկերային կողմանէ այս տիպեր, էրրակի ցերեկ և գիշեր բնանկանենարարութիւններ պիտի տուրի։ Կարեւ. տեսնել Անասակ որդին և Եսաքիմ Պարիսոյի Սուլարկաւորութեան հանգէսը։ Գիները խիստ ժամ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. ԺՈՂՈՎԻ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Ազգ. ժողովը երէկ կրկին ողջոյնի նիստ մը գումարեց ի ներկայութեան 45 երեսփոխաններու, որոնց թիւը յետոյ 56ի հասաւ։ Նախագահեց Դիմաքսեան Ս., Արշարունի Ս.ի տիրաբերութեան պատճառով։ Առաջին բացումէն ետք, կարդացուեցաւ Վարչութեան մէկ գիրը, որ կը պատասխանէր եղած երեք հարցումներու։ Ա. կը յայտնէր թէ 1878ին հայկական խնդրով զբաղուած Ազգ. ժողովին ատենագրութիւնը ջնջուած է Տ. Ներսէս պատրիարքի հրամանագրով, հետեւաբար չպիտի կրնայ գտնուիլ առ Տօքթ. Թորգոմեանի առաջարկին, այդ ատենագրութիւնը տպագրելով։ Ժողովը Վարչութեան համակարծիք գտնուեցաւ։

Բ. Սխալ է որ արդի ռազմական պատերազմարանի չէնքին նորոգութիւնը 12000 զրշ.ի նստած է անուսկին, մինչդեռ ծախսուած է 9386 զրշ. Տնտեսական Հիւրդոյ հաւանութեամբ, որով Շիրինեան Լ.ի. իր կարծիքին մէջ մնալած է։

Շիրինեան ըսաւ թէ չէնքին ճարտարապետը ինք եղած է որ 7000 զրշ. կը բաւէ, ասկայն կարգ կապելու համար խնդիր չհանէր։ Վարչութիւնը բողոքեց Շիրինեանի խոսքերուն մասին և վատահութիւն ուզեց։ 18 քուէով խնդրոյն վերջ տրուեցաւ։

Գ. Պատասխանելով Նոթանեանի և Ճանկիլեանի հարցումներուն, կ'ըսէր թէ Վանայ քաղաքապետ Գարամանեան պէյի ազատութեան առթիւ Վարչութիւնը Վանայ առաջնորդին և կառավարութեան մօտ դիմումներ կատարած է դէպքին մանրամասնութիւնները հաստատելու համար, ուրկէ եւ դիմումներ կատարուած են բերանացի կերպով և վերջերս է որ թղթերը գրուած է, որպէսզի նշմարուելիքները երեւան հանուի և զուր աղը ձերբակալուած երկու հայեր բանտին մէջ չմնային։

Այս պատասխանը ժողովը մատնեց գոհունակի։ Հարցման տէրերը և երեսփոխանները ըսին թէ՝ վարչութեան ջանքը ոչ տերգործները ձերբակալել ապ է, այլ ձերբակալուածները ազատ արձակել ապ է։ Երբ ան է տերի առթիւ ատենագրները ուղղակիորեն Պատրիարքարանն անմիջապէս թղթեր կը գրուի և միւնոյն բանը ինչու չէ եղած Գարամանեան (Գ.ի համար և հարցումը ըլլալէն վերջ թղթեր մը գրուած է Պատրիարքարանի կողմէ։ Վարչութիւնը ինչու բացատրութիւնները Վանայ Առաջնորդէն, որ կեդրոնէն զրկուած տիրոջական հնազանդէն վերջ հանեցաւ պատասխանել։ Ինչու թերը տեղագրի մը մասին փութով դիմում կուգայ և ելր տեղագրը հայ մը ըլլայ կ'ուզուի պատասխանել, ինչ որ կառավարութեան ազնիւ ազգային վարկը կը կոտրէ։ Վարչութիւնը ինչ պատճառներէ դրդուած կուզէ ազատել ձերբակալեալները, քանի որ անոնց անմեղութեան մասին ոչ ապացոյց չունի։ Վարչութիւնը պէտք է բերէ ժողովին այս մասին իր գրած թղթերը, քանի որ անոր պարունակութիւնը պէտք է զանազան մեղմութեանց առարկայ ըլլայ։ Վարչութեան դարձը պէտք չէր ըլլար ոչ թէ դուրսերէն կողմէ քերանացի դիմումներ ընել, այլ թղթերը գրել և խնդիրը հետապնդել։

Այս քննադատութիւններուն Վարչութիւնը պատասխանեց թէ՝ Ս. Պատրիարքը բերանացի քննիչ դիմած է կառավարութեան և միւս տեսուած է թէ բերանացի դիմումները աւելի օգտակար հանդիսացած են։ Ազգ. Վարչութիւնը ոչ բարգոյծները երբեք չի պաշտպաներ ըլլան ասանք թուրք կամ Հայ, ասկայն երբեմն մէկ երկու ոչ ազգոյծներու համար բազմաթիւ հայեր կը ձերբակալուին, որոնց փրկութեան համար բնական է անարդեր չի կրնար մնալ։

Վարչութեան տուած բացատրութիւնները անբաւական նկատուելով, որոշուեցաւ օրակարգ անցնել խնդիրը։

Ժողովը յետոյ անցաւ աւելի ընդարձակ խնդրոյ մը։ Նախորդ վարչութիւնը, ինչպէս նաեւ ազգային ժողովի կանոնագրի և նախաձեռնութեան դիմումները իրենց տեղեկագրով համամտութիւն—կը յայտնէին թէ Սրուռազմի Տ. Դիւանդ վարդապետի հաղուական խնդիրը քննելու համար իրաւարար առան մը կազմուի, որպէսզի քննուի իր հաղուական խնդիրները և ամառայութիւն մը գոյացուի 4700 ռուբի արժէք կալուածին եւս փոխանակումը կատարելու համար։

Դիւանդ վարդապետը պաշտպանողներէն մին Իրատ էֆ. թեւեց յիշելէն 50 տարուան ծառայութիւնները, ըսաւ թէ հակառակ կալ մը անձերու հրապարակ հանան լուրերուն Տ. Դիւանդ վարդապետ 40,000 ռուբի մօտ կալուած ազգին փոխանցած է, մինչդեռ լոս փատաքանաչներն յանձնաժողովներուն տեղեկագրին կարելի չէր անկէ ուրէ գումար առնել։ Բերուած այս ընթացքը դժուարի նկատեց և պահանջեց որ գոյ, աւագակ տիրոջները ոչ ոչ։

Հետեւցան նաեւ աւելի երեսփոխաններ ալ, որոնք ըսին թէ երբ տեղեկագիր մը—հոգ չէ թէ հայրապետ մը հիմանաւորուած ըլլայ—քանի մը հոգոր տարի տեղագրութիւն կը երէ, այդ հաղուական տեղեկագիրը հիշելու չէր, առանց զատ ինչու Տ. Թորգոմեան պարիսոյի արժէքները և 4000 ռուբի դրամը զոյգոյ հաղուական բարդի գոյ վարդապետներն ալ Տ. Դիւանդ վարդապետի պէս պատասխան չեն քաշուիր։

Երբ այս քննադատութիւնները կ'ելլային, խնդիրը եղաւ որ ներկայ վարչութեան տեսակէտը ինչ է։

Վարչութիւնը ըսաւ թէ ինք յանձն կ'առնէ խնդիրը կարգադրել առանց պայմանի և լիազօրութիւն առանալով ժողովէն։ Այս մասին եւս վճռագրեալ Դատարան լիք։ անիմաստ բացատրութիւնները խնդիրը ալծարեցին, և վերջապէս կանոնաւ լիք։ պայմանագրեալ ցարդ եղած կալուածական փոխանցումները, և յայտնեց խնդիրը երբ վարչութեան յանձնուի, ազգին իրաւունքները ամէն կերպով պիտի պահպանուին։

Հակառուանդեան մասը ըսաւ թէ կալուածական փոխանցումները չնորհ մը չեն, ազգէն զրկուած ապրանք մը ազգին վերադարձուած է, որպէս զի այսպէսով պարկուին կարգ մը զեղծումներ։ Առաջարկուեցաւ որ վարչութիւնը գիր մը առնէ Դիւանդ վրդ.է բերելու որ իրաւունք տանին որոշուէն վերջ իր 4700 ռուբլոյ արժէքութեամբ կալուածներուն հասոյթը յանձնուի իրեն։ Ի վերջոյ ուրիշ կողմէ մը առաջարկուեցաւ որ հաղուական նախագիծը չեղեալ համարուի և սպասուի վարչութեան տեղեկագրին։ Այս առաջարկը զոր Տէր Մովսէսեան ըրած էր, ազմուկի տեղի տուաւ, Իսմէրեան ու Ալպոյաճեան բարձրաձայն ոտան պատալ։

Այս վէճերը ըսաւ թէ «Տէր Մովսէսեան լիք։ լաւ տարի առաջ ասանկ չէր մտածեր, հիմա դիմով կարծիքը փոխուեցաւ։» Տ. Մովսէսեան կը պատասխանէր Իսմէրեան ընդհանուր ազմ.կանոնաւ սէլ վախ ազգին կը պտուար։ Վերջապէս առը վարչութեան դարձեր արուեցաւ որ մը մշակեցին հետեւեալ բանաձեւերը արուեցան։

«Դիւանդ վրդ.ի հաղուական և կալուածական խնդիրները իր յարմար դատած ուն է կերպով կարգադրելու մասին բացարձակ իրաւասութիւն կուտայ Վարչութեան առանց նախարդ վճիռը բերելու։ Լ. ՍԱՄԹՃԵԱՆ»

«Ազգ. ժողովը Դիւանդ վրդ.ի հաղուական խնդրոյն կարգադրութիւնը, Վարչութեան առաջարկին և նախաձեռնիչ դիւաններու տեղեկագիրներուն հրապարակացութեանը համաձայն, կը յանձնէ Վարչութեան։ Դ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ»

Առանձի բացումէն ետք այս բանաձեւերը կարգացուելով, առաջինը ասաց 6. իսկ երկրորդը 14 քուէով Վարչութեան յանձնել որոշուեցաւ։ Առաջը ժամը 5ուկէսին փակուեցաւ։

ՈՒՍՈՒՈՑ. ՎԱՍԱԿԱՆՆԵՐՈՒ վրայ այսուհետեւ երկու զոյ.ի փուլ պիտի փակուի դատական նախարարութեան կողմէ եկած ծանուցումի մը համաձայն։

ՄԱԳՐԻԳԻՒՂի Թաղ. Խորհրդոյ բնարութիւնը վաւերացուեցաւ Բազ. ժողովին կողմէ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐանի վերակազմութեան նոր ծրագրին համեմատ պատասխանատուցանկը զրկուեցաւ Տեսու. Խորհուրդին, 1913ի ելմացոյցին պատրաստութեանը համար։

ՍԱՄԱԹԻՈՑ «Ժողովուրդ» լրագրանան մրաբեան «Ոգեցան» երգախաւմբի կազմակերպած նուագանդէսը որ տեղի պիտի ունենար յառաջիկայ երեքշաբթի 17 Մարտ, յետաձգուած է կարճ ժամանակի մը համար։ Հանդէսին օրը կը յայտարարուի թերթերու միջոցաւ։ Տոմսակ առաջնորդներէն կը խնդրուի պահել իրենց ամսակները նոյն օրուան համար։

ՄԱՀ ԵՐԱՄ ԷՖ. ՃԵՆԱԶԵԱՆ.— Խորին ցաւով առաջնոյ Երամ լիք. Ճենազեանի մահուան գոյժ։ Հանգուցեալը իբրեւ ազգ. երեսփոխան և իբրեւ Թաղ. Խորհրդի անդամ ազգ. հասարակական զանազան պաշտօններու մէջ գտնուած է, որոնց ընթացքին Թագի է պարկեշտ և ուղղամիտ անհատ մը համբաւը, ինչպէս նաեւ իբրեւ պատասխանատու ընտանիքի մը հայրը գնահատելի և օրինակելի կեանք մը ունեցած է։ Ամէն ոնոնք որ զինքը ճանչն կամ հեռաւոր կը ճանչնան, առանց ցաւի չեն կրնար ընդունիլ իր կորուստը։

Այրի Տ.ի Մարթ Ս. Ճենազեան և զաւակները, Տէր և Տիկին Սպասուդ Հաղարեան, Տիար Նշան Ճենազեան, Տէր և Տիկին Նշան Փափազեան և զաւակը, ինչպէս նաեւ Ճենազեան, Հանրմեան, Տանրիկեան, Էսկիճեան, Ճանչկեան, Հաղարեան, Գայէրեան ընտանիքները և հայն ազգականները խորին ցաւով կը գուժեն մահը՝

ԵՐԱՄ ԷՖԷՆՏԻ ՃԵՆԱԶԵԱՆԻ

(ՆԱԽԿԻՆ ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓԻԽԱՆ ԵՒ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ)

իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր և ազգականին, որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն երէկ ե. երեկոյ։

Յուղարկաւորութեան ախուր հանդէսը տեղի պիտի ունենայ, յառաջիկայ Կիրակի 17 Մարտ ժամը 2ին (Է. Ե) Սկիւտարի Ս. Աստ. եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն Ազգ. գերեզմանատունը և պիտի ամփոփուի իր յատուկ դամբարանին մէջ։

Սկիւտար, 15)28 Մարտ 1913

Մասնաւոր չընդունելութիւն կը խնդրուի ներկայս իր տան նկատմամբ։

Ծանօթ.— Շ գնացք Կամարջէն կը մեկնի ժամը 12 45ին (ռ. Ե.)

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՎՐԱՑ

Զինուորական տեղեկագիր Մարտ 15ի.

Երէկ ո՛ և է դէպք չպատահեցաւ Պուլկարի կողմը։

Հինգշաբթի գիշեր թշնամին յարձակեցաւ Զաթալճայի արեւմտեան կողմի մեր դիրքին վրայ և մինչեւ հազար մէթր մօտեցաւ, բայց մեր ճակատին բուռն կրակին և մեր նաւատորմին ազդու թնդանօթաձգութեան հետեւանքով, որ ուղղուած էր կողէն, թշնամին ստիպուեցաւ իր գրաւած դիրքերը պարպել։ Այս վերջինը եռ մղուեցաւ բուռն կրակէ մը և զայն հալածելու պաշտօն ունեցող մեր ջոկատը մինչեւ անոր դիրքերը մտաւ և գրաւեց բաւական քանակութեամբ զէնք և ուրիշ ռազմանիւթեր։

Երէկ ցորեկին հրետանիի թեթեւ կռիւ մը տեղի ունեցաւ Զաթալճայի գիծին քանի մը կէտերուն վրայ։

Կարելի չեղաւ ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալ Էտիրնէի մասին, մեր երէկի զեկոյցին մէջ հրատարակուածներէն զատ։

Այս առթիւ անհիմն զրոյցներ հանուեցան արեւելեան բանակին մասին։

Կառավարութիւնը ամէն օր իր պաշտօնական զեկոյցներով կը հրատարակէ ստոյգ տեղեկութիւններ պատերազմական գործողութիւններու վրայ, հետեւապէս պէտք չէ ազդուիլ նպատակաւոր զրոյցներէ։

ՕՏԱՐ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐՈՒՆ ԵՐԷԿԻ ԿԱՐԵՒՈՐ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄԸ

Ինչպէս գրած էինք, Մեծ Տէրութիւնք հաշտութիւնը փութացնելու համար, հաւաքական դիմում մը ընել որոշած էին։

Այս առթիւ թէեւ յիշեալ տէրութիւնք իրենց Պոլսոյ դեսպաններուն պաշտօնապէս հրահանգ տուած էին, և սակայն միայն Ֆրանսական դեսպանին հրահանգ չըստանալը և ռուսական դեսպանին Բեթերսպուրգէ նոր հրահանգներ խնդրելը, պատճառ եղած էին որ քանի մը օր եւս սպասելու այդ դիմումը, որու միջոցին Էտիրնէի անկումն տեղի ունեցաւ։

Արդ, թէ՛ Ֆրանսական և թէ Ռուսական դեսպանները իրենց յրատուցուցիչ հրահանգները երէկ առաւօտ ստացած ըլլալնուն, տեղի ունեցած հրաւէրի մը վրայ, երեկ կէս օրէ առաջ վեց մեծ տէրութեանց Պոլսոյ դեսպանները դեսպաններու երեցագոյնը եղող Աւստրիական դեսպան Մարքի Բալլավիչինի նախագահութեան տակ, նիստ գումարելով խորհրդակցութիւններ կատարեցին տեղի ունենալիք հաւաքական դիմումի մասին։ Մեր քաղաք տեղեկութեանց համաձայն այս նիստին մէջ յիշեալ դեսպանները, Բ. Դրան ներկայացուելիք հաւաքական ծանուցագրին խմբագրութեամբը զբաղած են և մասնաւորապէս նկատի առած են վերջին քանի մը օրուան ընթացքին երեւան եկած խիստ կաչեւոր դէպքերը ուրկէ վերջ գրի առնելով ծանուցագրի պատճէնը պէտք զրացած են կոն հաղորդել իրենց դասիցներուն, որոնց հաւանութիւնը ստանալէ վերջ միայն դոյն պիտի ներկայացնեն Բ. Դրան։

Արդ, եթէ մինչեւ այսօր կէսօրէ առաջ սպասուած հաւանութեան տեղեկութիւնը հասնի, ըստ հաւանական է որ այսօր կէսօրէ վերջ դեսպանները զայն հաղորդեն Բ. Դրան, իսկ եթէ երկրին փոփոխութիւն զգացուի, բնական է որ դեսպանները կրկին նիստ գումարեն և ծանուցագիրը Բ. Դրան յանձնուի երկուշաբթի օր, դեսպանական ընդունելութեանց օրը։

Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կասկած կայ որ, այդ գիմումը տակաւին շաբաթ մը եւս երկարաձգուի յիշեալ տէրութեանց կողմէ, այն պատճառով որ Էտիրնէի անկումէն վերջ պատերազմի բախտը չատ շուտ պիտի որոշուի վերջնականապէս։

ԷՏԻՐՆԷԻ ԱՆԿՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԹԱԳԱՒՈՐ ԷՏԻՐՆԷԻ ՄԷՋ

ՇԻԻՔԲԻ ՓԱՇԱ ՈՂՋ Է

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՇԻԻՔԲԻ ՓԱՇԱՅԻ ՍՈՒՐԸ ԱՌՆԵԼ

16 ՓԱՇԱՆԵՐ ՍՕՖԻԱ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻՆ

Էտիրնէէն Մարտ 28 թուով կը հեռագրեն Վիեննա.

Ֆէրտինանտ թագաւոր երէկ օթոմոպիլով քաղաք մտաւ Պորիս և Միրիլ իշխաններուն, ինչպէս նաև Սավօֆ, Իվանօֆ, Ռաչօֆ և Բէքրօֆ զօրավարներուն ընկերակցութեամբը։

Թուրքերը վերջին վայրկեանին փորձեցին Արտայի վրայ գտնուող երկաթուղիի մնծ կամուրջը օդը հանել, բայց իրենց ծրագիրը մասամբ միայն իրագործելու յաջողեցան։

Թագաւորը և իշխանները քաղաքը պատեցան և ամէն տեղ խանդավառ ցոյցերու առարկայ եղան։

Ցեւտոյ անոնք գացին այն զինուորական գլուխը, ուր Շիւքրի փաշա և իր սպայակոյտը կը բնակին։

Շիւքրի փաշա իր սուրը յանձնեց Ֆէրտինանտ թագաւորին, բայց վերջինը զան իրեն վերադարձուց իր յարգանքը յայտնելով Էտիրնէի հերոս պաշտպանին։

Պերլինէն Օսմ. զորձակալութեան ստացած մէկ հեռագիրին մէջ կը կարդանք։

Պուլկարները կ'ըսեն թէ Էտիրնէի մէջ բռնուած են 16 փաշաներ, որոնք Սոֆիա զրկուած են։ Սպաները Ֆիլիպէ զրկուեցան։ Կը հաւատան թէ սպաներուն մէջ բազմաթիւ գերմանացիներ և ռումանացիներ կը գտնուին։ Արտայի վրայ գտնուած երկաթուղիի կամուրջը փիլ ֆլասուած է և կարելի պիտի ըլլայ մօտերս գործածել զայն։

⁂ Սոֆիայէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ զինուորական կցորդները և պատերազմական թղթակիցները Մարտ 28ի գիշերը Էտիրնէ դացին մասնաւոր կառախումբով։

⁂ Լոնտոն 28 Մարտ.— Լոնտոնի դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ Էտիրնէի անկումը պիտի փութացնէ հաշտութեան կնքումը։ Անգլ. թերթերը կը հաւատան որ եթէ նոր իսկ դաշնակիցները ուզեն օգուտ քաղել Էտիրնէի անկումին առաջ բերած նոր կացութենէն, տերութիւնք նոր յանկնութիւններ պիտի չընդունին, բայց թերեւս մանրամասնութիւններու մէջ քանի մը առաւելութիւններ չնորհեն։

⁂ Հռոմ, 28 Մարտ.— Իտալական թերթերը երկար լրագուածներ կը հրատարակեն Էտիրնէի անկման վրայ և կ'սքանչանան հինգ երկար ամիսներ այդ քաղաքին հերոսական դիմադրութեան վրայ, Պուլկարներու կատաղի յարձակումներուն դէմ։ Ցեւտոյ անկման վրայ մանրամասնութիւններ հաղորդելով, կ'ըսեն թէ պահակազօրքը անձնատուր եղած չէ, քանի որ կատաղորէն և քայլ առ քայլ դիմադրած է Պուլկարներուն մուտքին, փողոցներուն մէջ կռուելով և տուներուն պատուհաններէն զէնք պարպելով։ Եւ Պուլկարները միայն բռնի ոյժով կրցած են տիրանալ բերդաքաղաքին։

⁂ Բեթերսպուրգ, 28 Մարտ.— Էտիրնէի անկումը ուրախութեան խորին տպաւորութիւն ըրաւ այստեղ։ Գոհարանական աղօթք և Ռուսական ու Պուլկարական ազգ. երգեր երգուեցան Տումայի մէջ։ Զախակողմը մեծ խանդավառութիւն ցոյց տուաւ։ Իսկամ երեսփոխանները չմասնակցեցան այս ցոյցին։

⁂ Պուլկար ազբիւրներէ սարսափեցուցիչ մանրամասնութիւններ կը հաղորդուին Էտիրնէի անկման վրայ։ Կռիւները կը շարունակուին փողոցներուն մէջ։ Ահռելի հրդեհ մը կ'աւերէ քաղաքը։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Սոֆիա, 27 Մարտ.— Սոֆիայի մէջ վարչապետ Կիւչոֆ հարեւանարիական ճառ մը մէջ կը ծանուցանէ Էտիրնէի առումը և բանակին ուղղուած հիացումի ու երախտագիտութեան գիր մը քաղաքիկ կուտայ։ Ժողովը կը փակուի խանդավառ ծափերով։ Այսօր հոս հասան գերի ընկած թուրք զօրավարները, որոնց մէջ է նաև Շիւքրի փաշա։

ԶԱԹԱԼՃԱՅԻ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

«Ակիմար» կ'ըսէ թէ Զաթալճայի մէջ տրօ.է ի վեր թնդանօթի կռիւը կը շարունակուի։ Երէկ գէշեր եւ այսօր (երէկ) պատերազմը առաւելացաւ։ Մեր ձախ թեւը կը պահէ իր նախորդ դիրքը։

Աջի օր թշնամին կողմէ եղած յարձակում մը սուրիներով եւ մղուեցաւ։ Այս կռիւներուն մէջ գերի ռանուած զինուորներու մէջ կը գտնուին նաեւ սերպեր։ Երէկ և այս առաւ Զաթալճայէն վիրաւորներ բերուելով հիւանդանոցներ տարուեցան։

ԵՈՐԿԻՈՍ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ ԱԹԷՆՔ Ի ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ

Աթէնք, 27 Մարտ.— Յունական թագաւորին մարմինը կրաց ետք յանգարեալ մարտանաւերու ընկերակցութեամբ հոս ժամանեց։

Քաղ. քը խոր սուգի մէջ է։ Բոլոր հասարակութիւններ փակուած են։ Մահազդ մէջ կը հնչէ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՏՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

«Ակիմար» մասնաւոր աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Սըր Է. Կրէյ, Հոգեգ և Թէվֆիգ փաշաներուն բացարձակ կերպով ապահովութիւն տուած է թէ Անգլիա երբէք չպիտի համաձայնի որ Պուլկարները մինչեւ Ռոտոսթօ գան և Մարմարայի եզերքին տիրանան, եթէ Նոմիոկ բոլոր մեծ ուժերուն հաւանին ատոր։

Հոգեգ եւ Թէվֆիգ փաշաները Բ. Դրան հեռագիրներ ղրկած են ուր կը յայտնեն թէ գեսպանները Բ. Դրան մօտ դիմումը կատարելէ առաջ հաւանաբար Դեսպանախորհուրդ նիստ գումարելով երկրին պիտի դիմի հաւաքական խնդրով։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՍԵԼԱՒԻԿ ԴԱԼԸ

Քանի յարս ժամ յապաղումէ մը վերջ Սելանիկ հասաւ «Ամֆիտրիթ» զրօսանաւը, որ իր մէջ կը երեր Կոստանդին թագաւորը, գահաժառանգը, Քրիսթոֆորոս իշխանը, Մարի իշխանուհին և Մ. Վենիզելոս։ Տրուած տեղեկութեանց համաձայն «Ամֆիտրիթ» մշտնջեն պատնաւ տարուած էր Վոլոյի մէջ ապաստ։

Սելանիկի ելէզ ծայրերը ժամանգաւորիչն կը տիրէր և «Մրաքթրիա» փոխադրանաւը մեկնեցաւ թագաւորական զրօսանաւը փնտռելու, որուն հանդիպեցաւ Սելանիկի ծովածոցին քարոնը։

Նաւամատոյցին վրայ կը գտնուին Նիկոլաս, Յոլիա և Անդրէ իշխանները, ինչպէս նաեւ մեռած թագաւորին թիկնապահները։

Ֆրանսական, գերմանական և անգլիական մարտանաւերը 21ական հատ թընդանօթ պատրաստին։

Ծովեզերքը հաւաքուած ժողովուրդը «կեցցէ թագաւորը» կը գոչէր։

Թագաւորը պատերազմական նաւերէն երեցաւ իր ընտանիքին հետ ժողովուրդին ծափահարութիւններուն պատասխանելու համար։

Այսօր մինչեւ կէսօր ժողովուրդին արտաքսութիւն տրուած է Եարիսոս թագաւորին դագաղը տեսնելու համար։

Բեթերսպուրգէն կը հեռագրեն թէ մեծ դուքս Տիմիթրի Գոնսթանթինովիչ Աթէնք մեկնեցաւ իրեւ Նիքօլա Զարին ներկայացուցիչ, Սորկոսս թագաւորին ազգիկը, Մաքի ժորժիվիչ մեծ դքսուհին մեկնեցաւ կառաքումբով մեկնեցաւ դէպի Ռունասան։

Հվիանոս յանանաւը Մայիսյին Գրինարդի պիտի մեկնի, ուր Ալեքսանդր թեք իշխանը ռանելով պիտի փոխադրէ Աթէնք։ Ցիշեալ Անգլիոյ թագաւորին ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ։

Վոլտմար Ակէ իշխանները Դանիէլիկեն Աթէնք մեկնեցան։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԴԵՈՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Լոնտոն, 27 Մարտ.— Դեսպանախորհուրդ պատրաստեց այն հաւաքական ծանուցագիրը զոր տերութիւնք պիտի ղրկեն Զէթինէի և Պելկրատի կառավարութեանց Սերպ եւ Գարատաղի բանաստեղծներուն ամիսքական պարպումը պահանջելով տալու նպատակ։

Աբրիկեզ դասի կռիւներու մասին քանակցութիւնները վերսկսեալ Թուրքիոյ ներկայացուցիչներ ընթացք մը կ'ունենն։

ՀՐՈՍՏՈՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

Զէթինէ, 28 Մարտ.— Նեքատրի ժողովուրդին տրուած պայմանագրով, օրուն ընթացքին արտաքսուած էր քաղաքէն դուրս ելել, այսօր ժամը 4ին կը լրանայ։

Բեթերսպուրգ, 28 Մարտ. Գարատաղի թագաւոր Նեքատրի առթիւ «Նոյէ Վրէմիայի թղթակիցին յայտարարած է թէ ինք ամբողջ Եւրոպայի առջեւ պիտի պահանջէ իր ազգ քաղաքին վրայ ունեցած իրաւունքները, որովհետեւ Դարատաղի համար կեանքի և մահու խնդիր է ատիկա։

Լոնտոն, 28 Մարտ.— Մամուլին հասցուած տեղեկութիւն մը կ'ըսէ թէ Պուլկարիա տրամադիր է Տէրութեանց խորհուրդները ընդունիլ միջնորդութեան մասին։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԴԵՈՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Լոնտոն, 27 Մարտ.— Դեսպանախորհուրդ պատրաստեց այն հաւաքական ծանուցագիրը զոր տերութիւնք պիտի ղրկեն Զէթինէի և Պելկրատի կառավարութեանց Սերպ եւ Գարատաղի բանաստեղծներուն ամիսքական պարպումը պահանջելով տալ

ԴԵՂԱՐԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ ԴԱԼԼԱՄԲԵԱՐԵԱՆ

Թերա, մեծ փողոց Ադա Ճամիի դիմաց կարգը, Թիւ 117

Երկար տարիներէ ի վեր ունեցած փորձառութենէս լիապէս համոզուած եմ որ Դեղարան մը կընոյ յոյսով այն պարագային երբ ուշադրութիւն, ճշգրտութիւն և աչալուրջ հսկողութիւն կը տիրեն ամէն գործառնութեանց մէջ, փութացնելու համար հիւանդին ապաքինումը։

Կը մաղթեմ որ երբեք չհիւանդանաք, բայց եթէ երբեք պէտք ունենաք ո և է դեղագրի մը պատրաստութեան, հաճեցէք դիմել մեր նոր Դեղարանը, ուր պիտի գտնէք տարուհտին ամենանուրբ պահանջ։

Դեղերու համար ոչ դեղերու թեղմամիա պատրաստութիւն դեղերուն ամենէն ժամը։

Անձնապէս ալ համոզուելու համար այս ճշմարտութեան, կը բաւէ անգամ մը միայն այցելել դեղարանս։

Մեր գաւառացի հայ աղգակցներուն դարմանումի համար մասնագէտ առաջնակարգ բժիշկներու պէտք ունեցողներուն ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի երբ դիմեն մեր դեղարանը։

Քիչ ատենուան մէջ յարգոյ հասարակութեան մօտ գտած ընդունելութենէն քաջալերուած, սկսած եմ «Եւրոպական» կեղծիններէ ազատ բերել տալ դեղերու մթերքը։

Զուիցերիական պատուաստի ժամանում շաբաթը 2 անգամ։

Ցրամադրելի վկայական հիւանդապահուհիներ

ԻՕՍ.—Ինչու տարբեր չառ ձկան իւղ կը գործածուի անարիւն և սակարակաղ արգոյց համար։

Որովհետև ան իր մէջ կը պարունակէ կաղդուրիչ Իօա գործառոյթ վիճակի էջ, բայց ամէն ձկան իւղ հաւասար չէ չի կրնար ունենալ. սոնր ամենէն լաւագոյնը և թարմը պէտք է վնտռել Հայկ Ալլահվերդի դեղարանը, Պահէ Գարեգինի Բօքթահանէ Ճառտէսի։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏՕՆԵԱԼ

ՎԵՀ. ՋԱՐԻՆ 1881 ՄԱՐՏ 20Ի ՈՒՔԱԶՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

ԲԵԴԵՐԲՈՒՐԳ, ԻՐ ՄԱՆՆԱՒՈՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ, ԹԻՒ 37, ՄՕՐՍԻՔԱՅԱ

Ընկերութեան ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ամբողջովին վճարուած	Գր. 13,250,000
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ	» 231,840,000
Ցայսօր ապահովագրեալներուն ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ և ՎՆԱՍՈՒՑ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ	» 774,840,000
1911 թն Դրանուած ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՆ և ՏՈԿՈՍ	» 124,086,000

«ՌՕՍԻԱ»ԷՆ Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով կ'սանձնէ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ապահովագրութիւններ

ԿԱՆԹԻ ապահովագրութիւններ զանազան կարգի

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՏԱՆԳՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ապահովագրութիւններ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ թէպէտ նաև՝

Շոգենաւով և երկաթուղիով ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ապահովագրութիւններ և՝

ԱՊԱՑԻՆԵՐՈՒ ԿՈՑՐՈՒԵԼՈՒՆ ԴԷՄ ապահովագրութիւններ

Մանրամասնութեանց և ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել ընկերութեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարափին վրայ՝ Զինիւի Բրեթիմ խան, կամ ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ Այբ էֆ. Ճառտէսի, Տիւրիկ գաւառ խան, Թիւ 20

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԱՆԷՋ ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ՏՆՕՐԷՆ

Յ. Մ. ՓԼԶԷՃԵԱՆ Դ. ԱՐԱԳԵԱՆ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

ԿԷՏԻՒ ՓԱՇԱ, ՉԱԼԻ ՓԱՇԱ ԽՕՓՈՒՇԻՒ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

ՎԱՀՐԱՄ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

այս գեղարանը որ նորաբակութեան վտանգներու, ուսանողներու գեղերու խիստ թաղմութեան դեղագիրներու հոգիրիս պատրաստութեան համար, այս անգամ իր յանձարարդները զոն ձգելու նպատակով բերած է Գեղարանս ՄԻՋԱՅԱՅԱՆ ամենաազդեցիկ փոշին, որ մէկ ամսուան ինչպէս կ'ըսեն ցուցնեցը։

ԴՐԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐՄԱՏՋԱԼԻ ՍՆ

ՄԱՆԻՔ. — Այս գեղարանը կը յանձնարեն փոքր ու կարող բժիշկներ և կը դարմանուին հիւանդներ մասնաւոր սենեակի մը մէջ։ Հիւանդաբերի ինչ օրվ վերջ կ'ընդունուի։

Դեղարանիս բոլոր դեղերը զուտ անբիլական և գաղղիական են, պատրաստուած գիտնական արհեստի վերջին մեքենաներու համաձայն։

Դեղարանս ունի հոս մթերք մը զանազանութիւններու, ինչպէս՝ Տրանսիսի, Ֆոսֆոնիներու, ինչպէս նաև Տրանսիսի, ինչպէս նաև Ֆոսֆոնիներու։ և մասնաւոր անուններ։ Ինչպէս նաև մասնաւոր անուններ։ Ինչպէս նաև մասնաւոր անուններ։ Ինչպէս նաև մասնաւոր անուններ։

ԱՅԳԻ ՕՕԳՈՒՏԱՒԵՐԸ ՈՒԻՍԱԹԻՋԱՒՆՈՎ

ԲԷՖԷ Է ԳՈՐՄԱՆԵԼ

Քաղաքական Բժշկական և Ընդհանուր Ճառտէսարան

Հայկան ժողովնարանեալ

Ցառ մը երբեւէր թմշկների գործածութիւնը յանձնարարուած է ապրելիութիւնը բժշկական դիտութեան մէջ անհերքելի հզով «Բիւմիթիզմի» գրքին գործածելով ընդհանուր յուսացաւերը (ծին և երկարատև, սուր, յօդուածային, ջղային և դուսակրաջղային) յուսերը յոգնութեամբ կը գործեն։

Ցարիներով ալ ոչ հիւանդութիւնները ուսանողները Բիւմիթիզմի մինչեւ մեկ չէին գործածութեամբը անգամ անոր դերագոյնց տգիտութիւնը ոչիսկ տեսնեն։

ՇԻՆԸ 7 ԴՈՒՀԿՈՒՆ է

Բրանսատէ՝ դեղագործ Եակոբ Ս. Ուրկանեան Գոշիա Գալաթա, կեդրոնատեղին է Գալաթագեան դեղագործանոցը։ Դեղատոմարները յանձնարարութիւնները 2 գրուշ փոստի ծախքով միայն կ'ընդունուին։

ԱԶԳ

ՏՕԳԱՏԱՒԵՐԸ ՈՒԻՍԱԹԻՋԱՒՆՈՎ

ԲԷՖԷ Է ԳՈՐՄԱՆԵԼ

Քաղաքական Բժշկական և Ընդհանուր Ճառտէսարան

Հայկան ժողովնարանեալ

Ցառ մը երբեւէր թմշկների գործածութիւնը յանձնարարուած է ապրելիութիւնը բժշկական դիտութեան մէջ անհերքելի հզով «Բիւմիթիզմի» գրքին գործածելով ընդհանուր յուսացաւերը (ծին և երկարատև, սուր, յօդուածային, ջղային և դուսակրաջղային) յուսերը յոգնութեամբ կը գործեն։

Ցարիներով ալ ոչ հիւանդութիւնները էրիւմթիկ մինչեւ մեկ չէին գործածութեամբը անգամ անոր դերագոյնց տգիտութիւնը ոչիսկ տեսնեն։

ՇԻՆԸ 7 ԴՈՒՀԿՈՒՆ է

Բրանսատէ՝ դեղագործ Եակոբ Ս. Ուրկանեան Գոշիա Գալաթա, կեդրոնատեղին է Գալաթագեան դեղագործանոցը։ Դեղատոմարները 2 գրուշ փոստի ծախքով միայն կ'ընդունուին։

ՓԷՍ ԲՍԹԷՐՆԷՐ

1841ին հիմնուած ի Բարիզ

Ցրանսական ապահովագրական առաջնակարգ ընկերութիւն որ կը զանուի կառավարութեան անմիջական հակակշռին տակ։

ՄԻՄԻԱՅՆ ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ և պահեստի գումար	70,000,000 Ֆր.
Սկսելու 1909ի վերջը հատուցուած գումար	358,000,000 »

Իր չափաւոր սակագոյնը և պարզ ու մեկին պայմանները Բէս Բաթէրնէլի մինչև այսօր ունեցած հակայաքաղ յառաջդիմութեան գաղտնիքը եղած են։

Ամէն տեսակ կեանքի ապահովագրութիւն, ի դէպ մահու և ի դէպ կենդանութեան։ Պարկերու համար մասնաւոր և օգտակար պայմաններ։

Ընկերութեան դրամատունն է ՓՐԼԻՏԻ ԼԻՕՆԷ

Ցնօրէն համայն Թուրքիոյ, Սմիւռնայի և Եդիպտոսի

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Գալիս, Բասամ Դաթբրճը Օղլու

Գործակալութիւնք գլխաւոր քաղաքներու մէջ։ 50—10

ՕՍՄ. ԱՌԵՒՏՐ. ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Ընկերութեան Տ. Տ. Բաժնեթերերը կը հրաւիրուին տարեկան Ընդհ. ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ 18 ապրիլ Չ մայիս 1113, Ուրբաթ օր, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին իր կեդրոնատեղին։

ՕՐԱԿԱՐԳ

1.— Ընթերցում վարչական նիստերու դէմ և հաշուեքննիչներու տեղեկագիրներու։ Սնեարկում ժողովին հաստատելու հաշուեկշիռն և չոգ ու զէնի հաշիներուն։ Արձակում պատասխանատուներէն վարչական խորհուրդի նախագահ տարեշրջանին համար։

2.— Վաւերացում Տ. Արշակ Գարագեօզեանի ընտրութեան իբր վարչական խորհուրդի անդամ։

3.— Անուանում հաշուեքննիչներու նոր տարեշրջանին համար և որոշում անոնց վարձատրութեան։

Բաժնեթերերը պարտաւոր են ընդհ. ժողովին մասնակցելու համար իրենց բաժնեթուղթերը հատատաւորելու օրնուն ներկայացնել, գումարտի թուականն ալ ներառեալ որ առաջ։

Ընդհ. ժողովին մասնակցելու իրաւունք ունեցող ամէն բաժնետէր կրնայ փոխանորդ կարգել իրեն, նոյն ժողովին մասնակցող ուրիշ բաժնետէր մը։

Ինչպէս ժողովին ներկայ դանուելու և քուէարկելու իրաւունք ունին միայն այն բաժնետէրերը, որոնք առնուազն 20 բաժնեթուղթ ունին։

Նուազ քանակութեամբ բաժնեթուղթ ունեցողները կրնան միանալով պահանջուած թիւը կազմել և մասնակցիլ ժողովին իրենցմէ մէկուն միջոցաւ կամ փոխանորդ կարգելով ժողովին մասնակցելու իրաւունք ունեցող բաժնետէր մը։

ՎԱՐՁԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԱՒԵՏԻՍ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Ապարիկ և կանիկ ըլլալով Ամերիկա և այնտեղի ամէն կողմ երկաթուղիով և նաւերով ճամբորդ կը փոխադրուի։ Շաբաթը 3 անգամ նաւեր, ուսանող, և պէտքերու և առաւելութիւններ կէնծայուին։ Մինչեւ դրենիք չիրապարակելով Դալաթիա Էսկի Գէմրիք փողոց 2 թիւ Ամերիկեան նաւային ընկերութեան դիմել։ Ընդհ. Գործակալ Ժ. ՏԷՏԷ ՕՂԼՈՒ

Գործ նաւերներուն գործ կը հայթայթուի։

ԹԷՈԹԻԿԻ 1913 ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

ԳԻՆ 12 ԴՐՇ. ԳԱՒԱՌ 15 ԴՐՇ.

ԵՒ ԼԻԼԱՒ ՆՈՐ ՏԱՐԻՈՅ

ԿԱՂԱՆՆՔԷՔՔ

ԳԻՆ 2 ԴՐՇ. ԳԱՒԱՌ 2,50

Կեդրոնատեղի ՅԷՐՍԷՆԷՍԵԱՆ վաճառատուն Կ. Պոլիս, Գալաթա Գարա

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՈՒՈՐԹՆԷ ղերն երրորդ մը կը փափաքի պաշտօն ստանձնել վաճառատան մը կամ գրասենեակի մը մէջ։ Գիտէ հայերէն, ֆրանսերէն և թուրքերէն։ Պատասխան որոշաւորութիւն։ Դիմել Խմբագրութեան։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԼԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕՇՆԵՐՈՒ

Յ. ԹՈՐԱՍԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԷՍԿԻ ՋԱՊԹԻՅԷ, ՔՕ—ՕԲԷՐԱԹԻՎԻ ԴԷՄ

Վաճառատունս, որ 12 տարուան փորձառութեամբը կրցած է չափել յատկ որդներուն համակրութիւնը, կը գտնուի առաջնակարգ ուսական, ամերիկեան և անգլիական ամէն տեսակ կալոշի հոլ մթերք մը, ամենէրելի գինեպով։ Ցանկութիւնը երաշխաւորուած։ Ամէն դերպ դիւրութիւն յանձնարարդաց։ Գաւառաներէն յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Վաճառում մանրաքանակ և փաքրաքանակ։

ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՆՐ. ԳՈՐԾԱԿԱՑԱՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԻԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մանզումէի անօրինութիւնք գիւրութիւն մը տալու համար ժողովուրդին Հանրային Գործակատարութեան ընկերութիւն անուամբ ընկերութիւն մը կազմած է գրաբար օրինաձև անձնատարութիւններ ընդունած, զոր կ'ստանձնէ թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն յանձնարարուած գործերն փոխանորդութիւնները, գաղութներ և վարչական հետաքրքրութիւնք, դիմումներ գրութիւններ, թեմերթիւր և կալուածային տարբերու զեղչումներ, գրամական փոխառութիւնն և առանձին կալուածներու մշակումներ, մանաւանդ խնդրանքներ, վաճառատուներու պաշտօնեայի մասնակցութիւնք թիւտ գիւրաժամանակի վարձքով և կատարման ապահովութեամբ։

Դիմել Գալա Այի ճառտէնի մանզումէի խմբագրատան Հանրային Գործակատարութեան Ընկերութեան անուրն Մ. Թաքիլեան էֆ.։

ՏՈՔԹՈՐ ԵԴՈՒԱՐԴ ՇԱՀՊԱԶ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԱՋԷՖ ՀԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարեբախտ բժշկական հաստատութեան աշնարաժամեան ցիւեիցին մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած և Բէկ—վէրի հիւանդանոցի մէջ իբրև ատենապետ երկար ժամանակ ծառայած և փորձառութիւն ձեռք բերուցած ըլլալով, մեծ հոգածութեամբ կը դարմանէ ալեզի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, յիները (լոյզ) կը ցանկ ասանց գործողութեան, և մինչև յաջող գործողութեան։ Ժամերի դարձեալ ամբողջ գիշերներու և հեռաւոր տեղերու ալ կ'երթայ։ Ամէն տեսակ հիւանդներ ալ ստանալ կրնան։ Ամենայն ինչ ոչ ոչ ոչ ոչ։ Ամենայն ինչ ոչ ոչ ոչ։ Ամենայն ինչ ոչ ոչ ոչ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՁՈՒԼԱԲԱՆ

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌՆԵՐՈՒ

ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՕՓՄԷՃԵԱՆ

Զուլարանս որ չորրդ երեսուն տարիներ ի վեր հաստատուած է, ունի ամենավերջին կատարելութիւններով օժտուած մեքենաներ։—Զուլարանիս մէջ կը պատրաստուին հայերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն, առաջերէն, պուլկարերէն, հրեերէն և վրացերէն ամէն տեսակ տպագրութիւններ, մասնաւորապէս գեղեցիկ տարբերութիւնք։ Մեր բոլոր տպագրութիւնները կը պատրաստուին մասնագէտ ձեռքի մը հսկողութեան տակ և յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և անհերի ինամքով։—Զուլարանիս առաջարկները փափաքողներուն ներկայացնենք։—Մեր մասնագիտութիւնքը։

ՄԻՀՐԱՆ Մ. ՏԷՕՓՄԷՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս Գալա Այի ճառտէսի, Մէսէրէ, Օթելի դիմաց, Թիւ 1։

ՈՒԻԿՆԵՐՈՒԵ ԱՐԵՐՈՒ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԳԱԼԻԱԿԱՆ ԱԽՈՅԻ ԵՒ ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Տոքթ. Ա. ԷՍՄԱՆՈՒԷԼԻՏԻՍ

Նոր դրութեամբ և կարգ ժամանակ մէջ կը դարմանէ հին և նոր ջերմամիզութիւնը, գաղղիական տիպը, անկարգութիւնը և տրգանի հիւանդութիւնները։ Ամէն օր առաւօտեան մինչև երեքն կը գտնուի Գալա Այի ճառտէսի Մէսէրէթ օթելի դէմը, Բաբիր լուսնակի մէջ։ յարկի իր գրասենեակին մէջ, ուր կ'ընդունի հիւանդները։ Կինոբուս համար յատուկ տեղ կայ։ 50—10

Տքթ. Հ. ԻՆԿԻԼԻԶԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԾՆՆԴԱՒԱՌԱԿԱՆ ԵՒ ՎԷՆԷՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Գիտական ամենավերջին մեքենաներով կը դարմանէ հինև նոր ջերմամիզութիւնը, գժուարամիզութիւնը, տեբիմահասութիւնը, հոյնպէս միզամանի, երիկամունքի և բրոնքամի հիւանդութիւնները։ Իսկ Ֆրանկամի ամէն տեսակները կարճ ժամանակի մէջ հինգվին կը բուժէ ի հարկին 606 ի յենակով։ Հիւանդ կ'ընդունի, բայց ի կերակիէ ամէն օր Պահէ գարու, Գոլաշանի դէմ, Սթամպոլ խան, թիւ 13, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։ Հինգշաբթի օրերը ձրի։ 50—23

ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

ԳԻՇԵՐՕՐԻԿ ԵՒ ԱՅԳԵՐԿԵԱՑ ԵՐԿՍԵՐ

ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԳԱՐԹԱԼ

Օօթնամեայ Իտատի

Հինգերորդ տարեշրջան

Վարժարանս նոր տարեշրջանն սկսեալ Իտատի վերածուած ըլլալով, գաստարաններու կազմութեան համար այժմէն արձանագրութիւն արձանագրութիւն ցացուած է մայրաքաղաքիս և շրջականներու, ինչպէս նաև գաւառացի աշակերտներու համար։ Կրթական ճոխ ծրագրի մը համաձայն մեծ խնամքով կ'աւանդուին Հայերէն, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն և Անգլերէն՝ իրենց իսկ տեղական լեզուով և բարձրագոյն վարժութեամբ (բաղաքիք), հոյնպէս գիտութիւնները և ուսմանց անհրաժեշտ բոլոր ճիւղերը, մասնաւորապէս վաճառականութիւն, ուսմարուկայութիւն, անտեսական և առեւտրական գիտութիւնք։ Իսկ աշխիներու համար ասեղնագործութիւն կար և ձեւագիտութիւն տեսական և գործնական։

Գիշերօթիկները կը վայելեն մայրական խնամք, կանոնաւոր հոգածութիւն և ընտիր սնունդ։ առողջապահիկ պայմաններով, Շենք ընդարձակ, գեղեցկադիր և օդաւէտ ընդարձակ պարտէզով։

ՕՍՄ. ԱԹԵՒՏՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

شركت عثمانية

SOCIETE COMMERCIALE OTTOMANE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆ ԱՏԵՂԻ Կ. ՊՈԼԻՍ

ՔԱՆԶԱՆ ՏՕՆԴԻՐ ՇՕՔԻՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՌԺԱՄԵԱՅՆ ԿԵՐԳՈՎ

ՍՏՄՊՈՒԼ, ԳԱԼԱԹԻԱՅՈՂԼՈՒ ՃԱՆ

Հայկական սոյն գրասենեակ հաստատութիւնը կ'ընէ փոխառութիւններ, առևտրական տոմսերու, մուրհակներու, փոխանակագիրներու, բամբեթուղթերու, պարտատոմսերու, ապրանքներու և բեռնագիրներու վրայ։

Կնուռայ չէքեր, վարկագիրներ, փոխանակագիրներ և հեռագրական վճարումներ, ինչպէս Թուրքիոյ նոյնպէս օտարերկրի բոլոր մասերուն վրայ։

Եր գնէ և էջ ծախէ ամէն տեսակ բամբեթուղթեր և պարտաթուղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր ազգ կառավարութիւններու վրայ, ինչպէս և ազգ գրամներ։

Կը գանձէ եւ էջ գնէ առևտրական տոմսեր, մուրհակներ, փոխանակագիրներ, կամբեթուղթեր և դրամներ։

Կ'ընդունի դրամական ուսանողներ նպաստաւոր պայմաններով։

Դրամատունս հաստատած է առևտրական տեղեկութիւններու համար լաւագոյն կերպով դասաւորուած սպասարկութիւն։

ԹՆԱՑԱՂԱԿԱՆ ՍՆՈՒՑԿ

Ցնայելութիւնը մեր հասոյթին մէջ քաղաքերու համար կ'ընդունի 2ն դրուշ

սկսելով դուռ տրներ

Դա բանատեղն կը գտնուի նաև թէ՛ իր հաշուին, թէ՛ ժամանակութեամբ և իրենու հաշուին ամէն տեսակ տրգիւնաբերութիւններու և ապրանքներու գնում։ վաճառում, փոխանակութիւն, ներածում և արտածում։

Կ'ընդունի ներկայացուցչութիւն թէ՛ տեղական և թէ՛ օտար առևտրու։

Կը գտնուի առևտրական և ճարտարարուեստական ընկերութիւններ և կը ժամանակի մէջ գտնուի առևտրական ամէն տեսակ հանգամանքներ։ Կ'ընդունի հանրագրեալ լիազանութիւնք։ Ամէն տեսակ հանգամանքներ։

Տ՞ՈՒՔ Արա Ունճեան

ՇԱՍԼԱԳԷՍ

[illegible]

ՏՆԼԱՓՈՒՅՍՈՒԻՐԻՆ

բա. Թաղսիմ Քրեանական հիւանդանոցի և Բարիզի Զեյրէ հաստատի

Տ՞ՈՒՔ Ամրա Ունճեան

ՇԱՍԼԱԳԷՍ

[illegible]

ՏՕՔԹ. ՌՈՒԲԷՆ ՕՀԱՆԵԱՆ

ՔԷՕՔԱՇԵԱ

Վկայեալ Գեղջուկի Ամերիկեան հաստատութիւն, ռուսական Թաղապետական քրիկ, մանաւանդ, ներքին և մորթային հիւանդութեանց։ Կը հրաւիրեալ Քէօքաշեան արդոյ հասարակութիւնը օգտուիլ յարգելի Տօքթէօրին ներկայութենէն։

ՏՕՔԹ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՊԻՊ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄԱՐԹԱՅԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շիլլի, Սամսի պէյի գրադարանի մօտ։ Ամենայն ոգերիթ ինչ մասնաւորապէս։ Ամենայն ինչ ոչ ոչ ոչ։

ՏՕՔԹ. Բ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

1908 թուականէն ի Բարիզ, Սէն-Լուի և նեղոյ հիւանդանոցներուն մէջ կատարելագործելով իր ուսանողութիւնը որի ծանոթացած ի մէջ լաւագոյն գիտնականներուն։ Այս անգամ ալ երբեմն գիշերներ գիշերներ գիշերներ գիշերներ գիշերներ։ Ամենայն ինչ ոչ ոչ ոչ։

ՀԱՏԱՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒՐՈՊԱ ԵՐՈՒ

«ԲՈՒՐ ԼԷ ԲԵՕԲԼԸ ՏՕՐԻԱՆ»

Հայկական պանդիսներուն նուիրատու

ԲԱԲԱԿԱԼԼՕ

Աշխարհահռչակ պատկերազարդ

քաղաքական երգիծաթերթ

«ԼԸ ՄԱՔԷՆ», «ԼԸ ԹԻԱՆ», «ԼԸ ԺՈՒՐՆԱԼ» եւն. քաղաքական օրաթերթեր

Գաւառական լրագրավաճառներուն մասնաւոր գեղ։ Դիմել Պոլիս, Գալաթա Այի ճառտէսի Թիւ 72, Եփրատ գործակալութիւն, Մանուկ Փիւրքեանի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսարանի Հրատարակութիւն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Հայ Ազգի Ազգային Ժողովի Հրատարակութիւն

Հայ Ազգի Ազգային Ժողովի Հրատարակութիւն

Հայ Ազգի Ազգային Ժողովի Հրատարակութիւն